

Sint-Martinuskerk

Halle - Kempen

1912 - 2012

inleiding

Naar aanleiding van het feit dat 100 jaar geleden een nieuwe Sint Martinuskerk in ons dorp, Halle in de Kempen, werd ingewijd, willen wij in het kort de geschiedenis van dit kerkgebouw schetsen. We wensen echter bij de uitwerking van deze brochure eveneens de wisselwerking tussen de “lokale kerk” als gebouw en de “lokale kerk” als parochiale gemeenschap te onderstrepen.

Honderd jaar geleden ontstond de nood om, door de groei van de toen nog overwegend praktiserende plaatselijke bevolking, het bestaande kerkgebouw aan te passen. Men opteerde er voor om dit gebouw, met uitzondering van de toren, af te breken en een nieuwe kerk op te trekken die voldeed aan de behoeften van de bevolking. Het is opmerkelijk dat men er voor koos om zoveel mogelijk de waardevolle liturgische objecten en kunstschaten in te passen in het nieuwe gebouw.

Vijftig jaar later moest het gebouw opnieuw aangepast worden aan de vernieuwde geloofsbeleving en de grondige sociale veranderingen van de dorpsgemeenschap.

Door inwijking, door reizen, door lectuur en studie, door de media en communicatiemiddelen, door nieuwe economische, ecologische en sociale omstandigheden, door de voortschrijdende secularisatie,... veranderden het denken en de bewogenheid van de inwoners van ons dorp en ook van de christenen van onze parochie.

Het lijkt ons dan ook interessant om, naar aanleiding van de viering van 100 jaar kerkgebouw, niet alleen de geschiedenis van de lokale kerk van Halle op te roepen, maar ook om de gelovigen van onze parochie te laten nadenken over de hedendaagse geloofsbeleving en de rol die het kerkgebouw hierin dient te spelen.

bronnen

Naar aanleiding van een tentoonstelling over de kerkschatten in 1978, stelde Juul Wouters, (hoofd)onderwijzer en koster van Halle een boekje samen over de Sint-Martinuskerk. Behalve de historiek van het kerkgebouw gaf hij een overzicht van alle pastoors en kosteren van de parochie van Halle in de Kempen. Hiervoor beriep hij zich op de documenten die Z.E.H. Smets, hier pastoor van 1840 tot 1860, verzamelde in een "manuael", een "handboek" getiteld "*Manuael der kerk van Halle, waerin veele aenteekingen gemaekt in het lezen van andere manuaelen, rekeningen van kerk, armen en gemeente, als bijzondere handschriften.*" Sommige van deze aantekeningen gaan terug tot 1271!

In opdracht van de "Kerkraad" deed Paul Smits enkele jaren geleden opzoekingswerk in verband met het inventariseren van de "kerkschatten".

Ook de Heemkundige kring van Zoersel publiceerde een en ander over de geschiedenis van de Sint-Martinuskerk en de gemeente Halle. Jan Denissen, voorzitter van deze kring, gaf ons heel wat origineel materiaal. Jeannine Van Houtven en Mia Van Aelst bezorgden vele teksten vanuit hun rijke ervaring als toeristische gids. Lieve Wouters en Suzanne Nuyts schreven boeiende anekdotes "over de tijd van toen". Vele verenigingen uit onze parochie leverden informatie over hun ontstaan en evolutie en hun werking vandaag. Ook Ludo Van Rossum, Marc De Maeseneer en Lionel Vandenberghe schreven enkele bijdragen.

Bovendien werd voor de verwezenlijking van dit boekje een praatgroep opgericht om herinneringen op te diepen over het reilen en zeilen in de parochie, vroeger en nu. Tenslotte wordt er speciaal voor de jonge generatie lezers, die een aantal kerkgebruiken alleen nog kennen "van horen zeggen", het hoofdstuk "Het rijke Roomse leven" ingelast waarin een en ander historisch wordt geduid.

Al dit materiaal werd gebruikt om een stukje geschiedenis over onze kerk en parochiegemeenschap te vertellen. Er werd geen echt bronnenonderzoek verricht zodat het mogelijk is dat er hier of daar een foutje ingeslopen is. Indien dit het geval is verontschuldigen wij ons hiervoor.

De foto's uit deze brochure werden ter beschikking gesteld door Lieve Wouters en Suzanne Nuyts. De tekening van de kerk op de kaft, van sint Martinus en het "zelfportret" zijn van de hand van pastoor Jozef Bus. Ludo Van Rossum verzorgde de lay-out van de tekst, de uitgeverij Universitas verzorgde het drukwerk en Lionel Vandenberghe coördineerde de samenstelling van deze brochure.

de geschiedenis van de parochie

De kerkelijke historiek

De parochie Halle behoorde van bij zijn ontstaan tot het aartsdiaconaat en de landdekenij Antwerpen, die deel uitmaakten van het bisdom Kamerijk.

Door de oorkonde van 12 mei 1559, de bul Super Universas, hertekende paus Paulus IV op aansturen van Koning Filips II van Spanje, de bisdommen van de Nederlanden en werd het bisdom Antwerpen opgericht. Het duurde echter tot 1570 eer dit bisdom effectief werd. Het nieuwe bisdom Antwerpen werd opgedeeld in zes dekenijen, waarbij de parochie Halle ging behoren tot de dekenij Lier.

Het concordaat dat in 1801 werd afgesloten tussen Napoleon en paus Pius VII bracht hierin verandering. Het bisdom Antwerpen werd afgeschaft en de dekenijen werden

anders opgedeeld. In 1802 kwam Halle onder het bestuur van het aartsbisdom Mechelen en de dekenij Herentals.

In 1873 hervormde kardinaal Dechamps het aartsbisdom, waardoor Halle deel uitmaakte van de pas opgerichte dekenij Zandhoven. In 1961 wordt het bisdom Antwerpen opnieuw opgericht en bleef de parochie Halle tot de dekenij Zandhoven behoren.

Door een hertekening van de dekenijen in 1973 komt de parochie bij de dekenij Westmalle.

In 2005 werden de 300 parochies van het bisdom Antwerpen gegroepeerd in 48 parochiefederaties en 5 dekenijen waardoor de parochie Halle vandaag behoort tot de federatie Malle-Zoersel en de dekenij Noorderkempen.

De religieuze en politieke voorgeschiedenis

In de zestiende eeuw kreeg het protestantisme grond in zuidelijke Nederlanden.

Rond 1550 introduceerde Zwitserse wevers het radicale calvinisme. De Spanjaarden die over onze regio heersten, traden hard op tegen deze

“kettters”, met als gevolg dat de “geuzen” een ‘guerrillaoorlog’ voeren tegen de katholieke Spaanse koning Filips, de katholieken en de koningsgezinden.

Na de calvinistische hagenpreken zwermde in augustus 1566 de

woedende “bosgeuzen” uit over onze streken en werden talloze kerken en religieuze beelden en kunstschaten vernietigd. Het toenmalige kerkgebouw van Halle bleef echter gespaard, hoewel op het grondgebied van ons dorp van 1570 tot 1585 volop strijd werd geleverd. In 1574 werden de klokken uit de kerktoren gehaald en in veiligheid gebracht door ze tot 1585 “aan de wip te begraven”, dit is aan wat nu het speelpleintje is aan de Brakenberg. .

Veel oorlogsmateriaal was indertijd in Halle opgeslagen op een plaats die nu Klein Herentals wordt genoemd. De hedendaagse naam dateert uit deze tijd. In Herentals bevond zich namelijk een grote wapenopslagplaats, in Halle een kleine.

De bevolking had veel te lijden zowel van de geuzen als van de koningsgezinden.

Het grootste deel van de mensen was gevlucht. Vele hoeven stonden leeg. De meeste gronden werden niet meer bewerkt. Enkele gezinnen hadden hun toevlucht gezocht in de kerk en het vee stond op het kerkhof of zelfs in de kerk. In 1596 werd de koster door het gerecht uit de kerk gezet en in 1598 werd pastoor Joannes Aerts door de Geuzen gevangen genomen. Iemand was de

pastoor gevolgd om hem los te krijgen. De pastoor werd vrij gelaten, maar zijn bevrijder werd door de soldaten gekwetst.

De rampzalige toestand van onze regio tussen de jaren 1583 en 1587, wordt in volgende bewoordingen geschetst:

*De dorpen in de Kempen hebben
verschrikkelijk geleden....
Westmalle was tot zulke ellende
gekomen dat, in plaats van meer dan
300 gezinnen, er slechts 23
overgebleven waren, die, te samen
24 koeien en 16 paarden hebbende,
op het slot van de heer van
Westmalle woonden....
Halle is, sedert het jaar 1579, om zo
te zeggen, onbebouwd gebleven. In
het jaar 1587 hielden er zestien
personen zich in de kerk, die enig
land daaromtrent gelegen
bebouwden....*

In 1625 brak de pest uit waarbij een derde van de Halse bevolking stierf. Zij werden begraven op een kerkhof in de Halle-Velden.

Tijdens de Spaanse successieoorlog van 1705-1706 werd Halle door de Fransen verwoest. Vele inwoners vluchtten buiten het dorp, enkelen zochten een toevlucht in de kerk.

Over de jaren die hierop volgden hebben we weinig merkwaardige gegevens teruggevonden.

De “omwenteling” in de jaren 1960-1970

De jaren zestig en zeventig van de twintigste eeuw kenden wereldwijd zowel op sociaal als religieus gebied een nooit eerder geziene omwenteling waaraan ook Halle niet ontsnapte.

Halle dat de eerste helft van vorige eeuw nog een afgelegen, dunbevolkt dorp was, met slechts één verharde weg, een moeilijk berijdbare kasseiweg, amper twee meter breed die “De Ploeg” verbond

met "De Veertien Billekens", was sociaal geïsoleerd van wat er in de rest van de wereld gebeurde. Het dorpsleven werd bepaald door de pastoor, de nonnekens, de onderwijzers, het boerenleven en de vele cafés.

Dit alles veranderde grondig op een goede tien jaar. De steenweg werd een betonweg, andere wegen volgden. Eind jaren vijftig werd de Boudewijnsnelweg aangelegd, tien jaar later de "E 3". De opmars van koning auto was niet meer te stuiten en de dorpen die daardoor zeer dicht bij Antwerpen kwamen te liggen, werden in sneltempo verkaveld om te voldoen aan de babyboomers die allen droomden van een villaatje met een tuintje.

De bevolking van Halle verveelvoudigde met alle sociale gevolgen van dien. Tezelfdertijd deed de televisie, lopend water en gas hun intrede. Het onderwijs werd gedemocratiseerd zodat steeds meer Hallenaren middelbaar en hoger onderwijs volgden. De invloed van mei 68, met zijn protest tegen de traditionele moraliteit en hiërarchie leidde tot bewegingen van politiek bewustzijn, emancipatie, leefmilieu en derde wereld. Dit alles liet zich gelden tot in de kleinste dorpen, ook in Halle.

In de jaren 60 riep paus Johannes XXIII het tweede Vaticaanse concilie bijeen om de katholieke kerk meer aan te passen aan de situatie en denkwijzen van de twintigste eeuw.

Ook lokaal bemerkten de mensen de veranderingen. De pastoor hing zijn lange soutane en Romeinse boord definitief in de kleerkast. De grote variëteit van nonnenkappen verdween uit het straatbeeld. Het altaar werd omgedraaid, of een tweede exemplaar deed zijn intrede in de kerken. De Latijnse en meestal onverstaanbare dialoog tussen pastoor en misdienaars, ver van voren in de kerk, veranderden in een liturgie in de volkstaal. Mannen en vrouwen mochten "voorlezen". De gewijde hostie mocht aangeraakt worden, moest niet meer op de tong uitgereikt worden en "nuchter zijn" voor de communie was niet meer nodig. Gregoriaanse zangen die op het hoogzaal werden gezongen maakten plaats voor liederen in volkstaal, meegezongen door de kerkgangers.

Dit alles had ook zijn invloed voor de inrichting van het kerkgebouw van Halle. Een ander altaar werd geplaatst vooraan op het hoogkoor, met een lezenaar ernaast voor de lectoren. De preekstoel, de biechtstoelen en de communiebanken verloren hun functie, maar bleven in de kerk staan als herinnering aan de preconciliaire tijd. De vele kostbare gewaden en liturgische voorwerpen die in onbruik raakten behoren nu tot de kerkschatten die veilig werden opgeborgen.

de sint – martinuskerk

de Heilige Martinus, parochiepatroon

Voor zover we hebben kunnen nagaan, wordt de heilige Martinus genoemd als de patroonheilige, eerst van de kapel, later van de kerk en de parochie van Halle.

Martinus werd in 316 geboren in wat vandaag Hongarije wordt genoemd.

Zijn vader was "honderdman" in het Romeinse leger dat in Hongarije gelegerd was om het land te bezetten en te besturen.

Toen Martinus zich tot het katholieke geloof bekeerde, stuurden zijn ouders, die heiden waren, hem naar het leger, omdat zij niet akkoord gingen met de religieuze keuze van hun zoon. Zo kwam Martinus als soldaat in Amiens terecht.

Zijn taak als soldaat bestond erin de omgeving te verkennen en te

controleren. Wanneer Martinus op zekere avond terugkeerde naar het legerkamp, zat er een arme halfnaakte bedelaar aan de poort die om een aalmoes vroe. Martinus die altijd zeer vrijgevig was maar op dat ogenblik niets op zak had, nam zijn zwaard en sneed zijn mantel in twee en gaf de helft ervan aan de sukkelaar. Wanneer zijn overste bemerkte dat hij maar een halve mantel droeg, werd Martinus gestraft en moest de koude nacht in zijn halve mantel doorbrengen. Doch de koude deerde hem niet. Hij kreeg die nacht een wonder visioen waarin Jezus hem dankte voor zijn vrijgevigheid.

Na zijn legerdienst werd Martinus monnik en later priester gewijd. Hij werd missionaris en trok naar wat nu Frankrijk en België is, om te prediken.

Later werd hij bisschop van Tours en stierf er in 397. Hij ligt begraven in de onderaardse crypte van de grote kerk in Tours.

Op 11 november wordt het feest van de patroonheilige Sint-Martinus gevierd. In verschillende gemeenten wordt niet Sinterklaas gevierd als weldoener voor onze kinderen, maar Sint-Maarten, o.m. in Aalst en vele parochies in de Westhoek.

het vroegere kerkgebouw

We hebben nergens teruggevonden in welk jaar het eerste kerkgebouw werd opgetrokken.

Oorspronkelijk stond er een kapel, genaamd Sint-Martens, een gebouw dat zich situeerde ter hoogte van de middenbeuk van de huidige kerk. De kapel bestond in elk geval vóór 1300 en groeide tussen 1300 en 1500 uit tot een kerk. In de vijftiende eeuw werden namelijk een schip, zijkoren en een toren opgetrokken in Balegemse zandsteen.

Tussen 1574 en 1580, in volle "geuzentijd" heeft de parochiegemeenschap wel veel geleden, maar het kerkgebouw werd niet in brand gestoken of zwaar beschadigd. Enkel de deuren, glasramen, muren en vloer liepen schade op. De kerk werd heel de tijd verder gebruikt voor de kerkelijke diensten. Dit kunnen we opmaken uit de rekeningen waar men de vele uitgaven terugvindt voor miswijn, hosties, kaarsen. *"De donderdaegsche mis, de jaargetijden, den paeschdienst geschiedden regelmatig..."* zo lezen we bij pastoor Smets, die de rekeningen heeft bestudeerd.

In 1581 werd de pastorie op den Berg door het vuur verwoest en in 1584 de windmolen op de Molenheide. De klokken zijn toen lange tijd ondergronds verborgen geweest. In 1585 werden ze opgedolven en in de toren opgehangen.

In 1593 werd het dak hersteld en werden zowat 3000 schaliën aangekocht.

In 1605 moest men voor de herstellingen van de kerk geld lenen en een beroep doen op speciale giften.

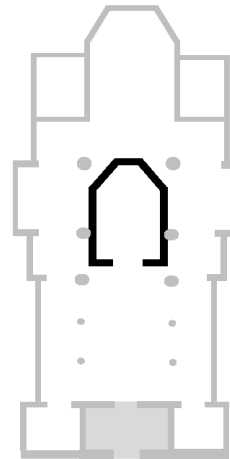
Twee generaties later, in 1671, werd de kerk grondig opgeknapt. Er werden 3000 schaliën voor het dak, 6000 stenen voor de muren, en stenen voor de vloer aangekocht.

Het jaar nadien, in 1672, werd de toren hersteld voor de prijs van 1700 gulden.

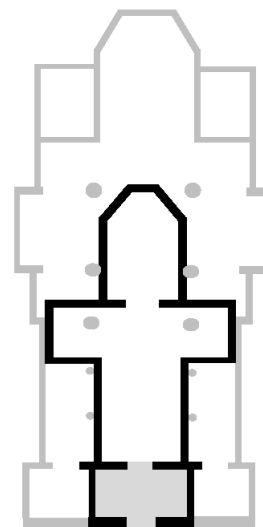
Veertig jaar later, in 1712, werd van de muren van binnen en buiten een halve steen afgekap en werden nieuwe stenen geplaatst die nadien gewit

Van kapel tot kerk

Evolutie ten opzichte van het grondplan van de huidige kerk (in het grijs)

Situering van de kapel (zwart) van vóór 1300 binnen de huidige kerk

Situering van het kerkje tussen 1500 en 1846

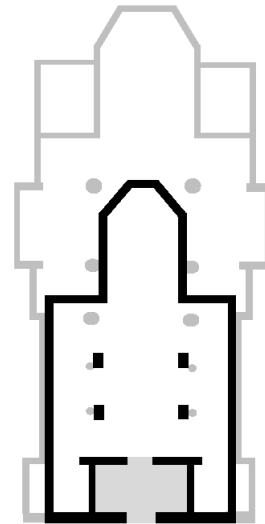
werden. Ook de toren kreeg een grondige beurt. Omdat de witte stenen loskwamen werden er ankers aangebracht. Dit werk kostte 904 gulden. In 1776 werd de oorspronkelijke opengewerkte stenen bekroning van de toren vervangen door een laatbarokke toren.

Ondertussen zijn we in het koninkrijk België, na 1830 dus, beland.

De kerk toen was 27 m lang (het koor van 9 meter was de oude kapel) met kruisbeuken van 13,5 m en het schip van 6,75 m.

Pastoor Smets liet de kerk in 1846 vergroten. Aan weerszijden van het schip werden beuken gebouwd die zover kwamen als de kruisbeuken vroeger. De kerk werd dan zo breed als de kruisbeuken van de oude kerk, zodat er dus geen kruisbeuken meer waren.

De werken werden geraamd op 8000 frank, de bouwmeester schatte de prijs op 9.796 frank, maar uiteindelijk kostten de werken 12.156 frank. Niets nieuws dus onder de zon! Er moesten fondsen gezocht worden maar alles kwam in kannen en kruiken. De eerste steen werd gelegd door burgemeester de Caters op 25 maart 1846. Een jaar later werd nog een nieuwe vloer gelegd. Met half oogst 1847 was de kerk volledig in orde en ... af betaald!

De vergroting van het kerkje in 1846

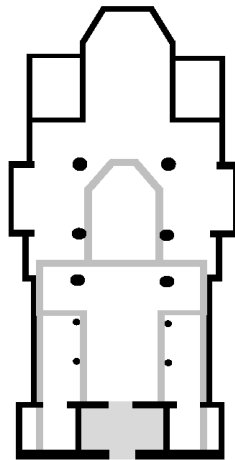

Binnenzicht kerk zoals verbouwd in 1846

het huidige kerkgebouw

Ondertussen groeide de bevolking aan. Het kerkgebouw werd te klein en vertoonde ook ouderdomsverschijnselen. In 1909 besloot men daarom “iets” te doen met de kerk, hetzij vergroten, hetzij vernieuwen.

Pastoor Naets nam de verantwoordelijkheid. Aan bouwmeester Ernest Dieltiens uit Antwerpen werd gevraagd de plannen te tekenen. Deze laatste was in Halle bekend, want hij had in 1901-1902 het kasteel van de Borrekens gebouwd en in 1909 het vroegere gemeentehuis (nu bibliotheek). Ernest Dieltiens was de leraar van Huygh, die later als architect de plannen van het Bethaniëncomplex tekende.

Oorspronkelijk was men van plan de kerk te vergroten door het hoogkoor af te breken en een nieuw kruiskoor en hoogkoor aan te bouwen. De kostprijs voor deze werken werd op 51.117,47 frank geraamd. Na overleg tussen de burgemeester, baron de Borrekens, en de kerkmeesters achtte men die prijs véél te hoog voor ‘maar’ een verbouwing van een oude kerk, en besloot men een nieuwe kerk te bouwen, met uitzondering van de toren. De plannen en het bestek waren klaar in februari 1911.

Ernest Dieltiens werd aangesteld als architect. Deze wilde ook een toren in neogotische stijl bouwen), maar deze toren is er nooit gekomen. De oude toren werd dus niet afgebroken.

Er werden drie inschrijvingen ingediend op de aanbesteding. Het hoogste bod was 87.000 fr., het laagste 76.672. De werken werden toegewezen aan Janssens uit Antwerpen en Horsten uit Wortel. De bouwwerken namen een aanvang half september 1911. Ondertussen gingen de kerkdiensten door in een afgeschermd gedeelte. Op 13 juni 1912 was het voorste gedeelte voltooid en konden de kerkmeubelen, die opgestapeld stonden in het gemeentehuis, terug verhuisd worden. Het achterste deel van het gebouw tot aan de toren werd dan afgebroken. De bouwwerken kwamen klaar in december 1912. Het duurde wel tot Lichtmis 1913 tot de laatste bouwvakker buiten was.

Wat een tempo! Eerste beslissing in 1909, plannen klaar in 1911, bouw voltooid in 1912. Dit traject kan model staan voor onze huidige projectontwikkelaars!

Kostprijs: 75.836 frank. Goedkoper dan geraamd. Ook dit mag als voorbeeld dienen voor huidige bouwers.

De financiering van het kerkgebouw zag er als volgt uit:

gift van baron	25.000 fr.
toelage gemeente	25.836 fr.
toelage staat	12.500 fr.
toelage provincie	12.500 fr.

de pas opgebouwde kerk

Interessant om weten is dat de nieuwe kerk zodanig getekend werd dat het meubilair van de oude kerk gebruikt kon worden. Dit ziet men o.a. aan de altaren en biechtstoelen die perfect passen in deze kerk. De 4 arduinen pilaren achteraan in de middenbeuk van de kerk zijn vermoedelijk afkomstig uit de oude kerk.

Toen de nieuwe kerk er stond wou men ook de toren herstellen. De plannen en het bestek werden opgemaakt: de werken zouden 12.800 fr. kosten. Maar... in 1913 werd de toren erkend als geklasseerd monument, waardoor twee verschillende ministeries (Schone kunsten en Openbare werken) de geplande werken moesten goedkeuren. Ook vandaag nog kennen we dit verhaal maar al te goed. Toen in 1914 de oorlog uitbrak was de toelating nog niet gegeven. Geluk bij ongeluk want op het einde van de maand september 1914 werd de toren door de eigen Belgische troepen opgeblazen! Ook het dak en de ramen liepen schade op, naar schatting voor 600 fr. Voor deze herstellingen werd 522,99 fr. uitgetrokken.

Kerk van Halle met de opgeblazen toren

Merkwaardig is wel dat er geen enkel gebouw in Halle tijdens de eerste wereldoorlog door de vijandelijke troepen werd beschadigd! (bron: Sam Van Clemen, Den oorlog verklaard!, blz. 185).

Pas in oktober 1923 werd het verslag voor de oorlogsschade en het bestek voor het herstel opgemaakt. Het duurde echter nog twee jaar vooraleer de toren, zoals hij er nu nog staat, met een meer vernieuwde spits, volledig in orde was.

De werken kostten 195.199,60 fr.

Na de tweede wereldoorlog werden er nieuwe glasramen geplaatst en werd de kerk geschilderd.

Binnenzichten van de kerk vóór het concilie:

De preekstoel stond toen links van de kerk. Het koorgestoelte bestond toen uit een zit- en een knielgedeelte. De communiebank scheidde het koor en de kerk. De communiebank, en het knielgedeelte van het koorgestoelte, staan thans links en rechts, langs de muren in de kerk

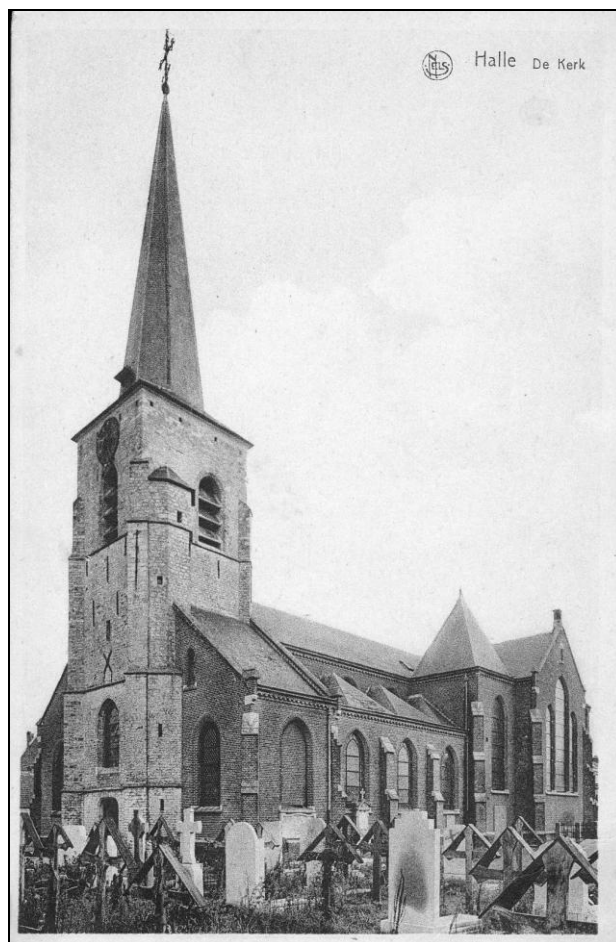
In 1994 moest het dak vernieuwd worden. De prijs voor deze werken beliep 5.400.000 toenmalige Belgische franken.

Met spanning werd uitgekeken naar de start van de werken. Steeds opnieuw werden ze uitgesteld omwille van het vriesweer, de aanhoudende regens, de kerstvakantie ... Toen plots een vrachtwagen met stellingen verscheen was de pastoor dolgelukkig. De chauffeur echter niet (en vijf minuten later de pastoor ook niet meer...): zijn lading was bestemd voor de werken van de Sint-Martinusbasiliek van Halle bij Brussel!

Uiteindelijk kon toch met de dakwerken begonnen worden. Ook de glasramen kregen een grondige onderhoudsbeurt. Ze werden gereinigd en voorzien van

isolerende voorzetramen. Ook de verwarminginstallatie werd vernieuwd. En na al deze werken werd in 1998 tenslotte de kerk volledig beschilderd.

Men maakte van de gelegenheid gebruik om de plaasteren beelden van Onze-Lieve-Vrouw en het Heilig Hart aan het hoogkoor te “vervangen” door de 2 prachtige lindehouten beelden: Onze-Lieve-Vrouw met kind en rechts een beeld waarover twijfel bestaat of het Johannes de Doper dan wel Paulus voorstelt. Deze beelden zijn zeer oud en werden tijdens de Beeldenstorm overschilderd omdat ze minderwaardig zouden lijken. Ze zijn nu opgekuist en van alle verf ontdaan. En hiermee zijn we bij de kunstwerken van onze kerk beland.

kunstwerken in de kerk

het hoofdaltaar

Het hoofdaltaar in gemarmerd hout dateert uit 1650 en werd ontworpen en vervaardigd door beeldhouwer J. Brandeyser uit Antwerpen.

Rond 1800, tijdens de Franse omwenteling, werd het altaar weggebracht en buiten de kerk bewaard, om te vermijden dat het zou verkocht worden. In 1803 werd het terug in de kerk geplaatst.

In 1844 was het altaar zo opgesteld dat de deuren van de sacristie aansloten bij het altaar. Boven deze deuren hingen de borstbeelden van de H. Martinus en de H. Maria. Deze beelden werden later boven het koorgestoelte geplaatst, waar ze zich nu nog bevinden.

Het schilderij, een doek van 2 m op 1.45 m., boven het hoofdaltaar

dateert uit 1651 en stelt Jezus aan het kruis voor. Het werd in 1657 aan de kerk geschonken door Adriaan Brouwerts, heer van Halle en Massenhoven.

Pastoor Smets schrijft het schilderij toe aan Corneel Poelenberg uit Utrecht, die leefde van 1586 tot 1660 en waarschijnlijk een kennis van P.P. Rubens. Andere bronnen beweren echter dat Adriaan Brouwerts een persoonlijke vriend was van Rubens en dat het schilderij uit de nalatenschap van Rubens naar Halle werd overgebracht.

In de sacristie bevinden zich eveneens mooie houten beelden die de Heilige Maria en de Heilige Rochus voorstellen.

het rechter zijaltaar

Het rechter zijaltaar, in gemarmerd en witgeschilderd hout, is toegewijd aan de heilige Martinus, de patroonheilige van de kerk.

Het schilderij boven het altaar stelt de heilige Martinus voor samen met de heilige Sebastiaan. Het doek van 1,90 op 1,30 m wordt toegeschreven aan Theodoor Boeyermans (1620-1678) toegeschreven, een leerling van Rubens.

Men kan zich de vraag stellen waarom St. Sebastiaan op dit schilderij staat. Waarschijnlijk werd dit doek geschilderd in opdracht van de schuttersgilde.

Uit de 17de eeuw stammen de beelden van de Heilige Martinus en Sint Sebastiaan. Het beeld helemaal boven het altaar stelt opnieuw de Heilige Martinus voor.

het linker zijaltaar

Het linker zijaltaar, eveneens in gemarmerd en witgeschilderd hout is toegewijd aan Onze-Lieve-Vrouw en dateert uit de 17de eeuw.

Boven dit zijaltaar bevindt zich een schilderij dat de Ten Hemelopneming van Maria voorstelt. Het doek meet 1,8m op 1,2m en wordt eveneens toegeschreven aan Theodoor Boeyermans.

Het medaillon aan de voorzijde van het altaar zou de stenen tafelen voorstellen. Het is belegd met

bladgoud en zilver waarvan de herstelling in 1990 20.000 fr. kostte.

In de nis boven het altaar bevindt zich een houten beeld van Onze-Lieve-Vrouw met kind gebeeldhouwd in de 17de eeuw.

We kunnen eveneens de houten beelden, links en rechts van het schilderij, bewonderen die de ouders van Maria, Joachim en Anna voorstellen. Deze beelden dateren uit 1650.

de doopvont

De doopvont stond vroeger in de doopkapel, achteraan links van de kerk. Vandaag is ze te bewonderen vooraan, rechts voor het hoofdaltaar.

De doopvont dateert uit de 18de eeuw. De kuip is van marmer en de voet van arduinen en ze is afgewerkt met een koperen deksel.

schilderijen

Buiten de schilderijen die boven de altaren zijn opgehangen, bezit onze kerk nog twee waardevolle schilderijen die de Heilige Maria voorstellen.

Het schilderij dat aan de linkermuur van het hoogkoor hangt, stelt de Kroning van Onze-Lieve-Vrouw voor en is het oudste van onze kerk.

Het werd op een houten paneel van 60 op 85 cm geschilderd door een onbekende meester en dateert uit 1545. Het stelt de kroning van Maria

voor en de H. Drievuldigheid. God de Vader wordt voorgesteld met een wereldbol, de Zoon met een kruis en de Heilige Geest als een duif. De wonden van Jezus zijn eveneens merkbaar.

Het schilderij Onze-Lieve-Vrouw van de Rozenkrans is een kunstwerk dat dateert uit 1610 en hangt links van het linker zijaltaar.

Beide schilderijen werden in 1989 door Griet Blankaert uit Schoten gerestaureerd.

het christusbeeld (juist voor het rechter zijaltaar)

Op zondag 18 mei 2008 kreeg een bijzonder beeld een plaats in onze kerk.

Het is een kunstwerk van de Zoerselse schilder-beeldhouwer Pol Van Esbroeck die op 27 juli 2010 op 98 jarige leeftijd overleed. De kunstenaar woonde tot 2008 in Antwerpen, maar had een buitenverblijf in Zoersel waar hij ook de laatste jaren van zijn leven doorbracht. Het beeld, dat een Christus aan het kruis voorstelt, is vervaardigd uit kerselaarhout en is ongeveer 3m hoog.

Het komt uit het privé bezit van de familie en werd in bruikleen gegeven aan de gemeente, die hiervoor een geschikte plaats zocht en vond in onze kerk.

de biechtstoelen

De biechtstoel rechts in de kerk dateert uit 1668, is 3m. hoog en ontworpen door F. Van Sterbeek. Vooraan zijn twee mooi gevleugelde engelen aangebracht.

De biechtstoel links dateert uit 1699, is ook 3m. hoog en ontworpen door P. Convent en wordt versierd met een medaillon bovenaan. Vier kleine mooie engelenkopjes versieren de voorzijde.

de preekstoel

De preekstoel die in 1989 na het herschilderen van de kerk terug in het midden werd geplaatst, is in 1650 ontworpen door J. Brandeyser. De hemel, boven de preekstoel, dateert uit 1643.

De rug van de preekstoel werd weggenomen en doet nu om dienst als lezenaar voor de lector, vooraan in de kerk.

de kruisweg

De veertien plaasteren staties van de kruisweg, die links en rechts in de kerk hangen, dateren uit 1913, en zijn dus even oud als het huidige kerkgebouw.

Toen men de kruisweg wou restaureren, in de tachtiger jaren, kwamen eerst de staties VI en IX aan de beurt. Ze werden afgewerkt met bladgoud en de kostprijs bedroeg

29.000 frank. Pastoor Boonants vond dit veel te duur en de andere staties werden niet gerestaureerd. Bij het herschilderen van de kerk in 1998 werden de overige staties door vrijwilligers afgewerkt, maar dan met gewone goudverf. V eel goedkoper en het verschil is nauwelijks merkbaar.

het orgel

In 1771 werd voor de prijs van 120 gulden een derdehands orgel aangekocht. Het was het eerste orgel van de kerk maar moet niet veel zaaks geweest zijn want de manuscripten vermelden het volgende:

"...de pijpen vielen vanzelf van het secreet, de helft van de pijpen sprak niet meer, de blekke trompet maakt een scherp en onaangenaam geruis, met andere woorden men kon beter geen orgel hebben dan dit...."

In 1840 besloot de kerkfabriek een nieuw orgel te kopen voor de prijs van 2000 fr.

In 1913 werd het hoogzaal vergroot en moest het orgel dan ook vernieuwd en uitgebreid worden

maar men behield de pijpen. Omwille van de akoestiek werd ook de houten zoldering van de kerk vernieuwd.

In 1998 werd het orgel gereinigd maar was niet meer bespeelbaar en klonk naar de mening van sommigen veel te vals.

Thans is het orgel wel mooi voor het oog maar niet voor het oor! De orgelpijpen die zichtbaar zijn doen enkel dienst als ornament want de echte pijpen zitten in het orgel. Wil men het orgel bespeelbaar maken dan moeten de temperatuur en de vochtigheidsgraad van de kerk ongeveer constant blijven. In de praktijk is dit echter niet haalbaar en dus blijft het orgel zwijgzaam werkloos en eenzaam achter op het hoogzaal.

de wapenschilden

Als men met de rug naar het hoofdaltaar staat en omhoog kijkt naar de zoldering, ziet men twee wapenschilden. Het gaat om zogeheten “obiitschilden”, wapenschilden die worden opgehangen ter nagedachtenis van een overleden persoon.

Rechts ziet men een schild met in de randen de volgende tekst:

**NATUS XXX NOV ANNO
MDCCLXXVIII.
OBIIT IN FEBR ANNO
MDCCCLIX**

Het betreft een herdenkingsschild met het wapen van Willem Andries de Caters, die in Antwerpen werd geboren op 30 november 1778 en in het Kasteel te Halle overleed op 9 februari 1859.

Hij was de laatste burgemeester van de stad Antwerpen onder het Nederlands bewind (van 1828 tot 1830). Als overtuigd Orangist moest hij na de rellen van Brussel, die de onafhankelijkheid van België inluiden, naar het Nederland vluchten. Wanneer het enkele jaren weer rustig was, keerde hij naar België terug, kocht een hoeve met grond in Halle en legde er het kasteelpark aan. Hij werd schepen en burgemeester van Halle, en legde de eerste steen van de kerk toen die in 1856 werd vergroot.

Links zien we een schild ter nagedachtenis van “Thérèse-Marie-Josephine du Bois de Vroylande” die op 22 oktober 1869 in Halle geboren werd en op 9 december 1960 te

Antwerpen overleed. Vandaar de tekst “**OBIIT 9 DEC 1960**”.

Thérèse-Marie-Josephine, was de dochter van Charles-Louis du Bois de Vroylande (zie hierna) Zij was de zuster van Valérie, de vrouw van Baron Victor de Borrekens, die de bouw van de huidige kerk mee financierde. Op juni 1892 trad zij in het huwelijk met Baron Arnold d’Udekem d’Acoz, waarvan we een schild vinden in de vroegere doopkapel en wiens grafzerk werd ingemetseld in de linker buitenmuur van de kerk.

Leuk om weten:

Charles-Louis du Bois de Vroylande was de kleinzoon van Willem Andries de Caters.

Hij huwde tweemaal, telkens met een dochter van John Cogels-Osy, in de negentiende eeuw een centrale figuur in de Antwerpse politiek.

De politieke loopbaan van Charles du Bois de Vroylande startte in de gemeenteraad van Halle waar hij van 1862 tot 1876 burgemeester was. In 1887 werd hij door de regering tot gouverneur van de provincie Antwerpen benoemd. Hij was de eerste gouverneur die zijn openingsrede van de provincieraad in het Nederlands uitsprak.

een gedenksteen

Wanneer u de kerk verlaat ziet u links een gedenksteen met vier namen, Hens Jozef, Van den Nieuwenhuysen Karel, Wouters Alfons, Dierckx Alfons. 1914 – 1918, gevolgd door de tekst “geef hun de eeuwige rust, o Heer en het eeuwige licht verlichte hen”.

Josephus Hens, soldaat vanaf 1913, sneuvelde op 30 september 1918 te Ledegem en werd er op dezelfde dag begraven. Op 10 december 1921 werd hij herbegraven op het kerkhof van Halle.

Pierre Alphonse Wouters, soldaat van de militie 1913, werd gewond in september 1914 bij de gevechten nabij Rotselaar. Na verzorging in de kliniek te Leuven, kwam hij naar huis terug. Hij overleed er op 20 februari 1918 aan de opgelopen verwondingen.

Rechts bevindt zich een houten wapenschild van de gemeente Halle.

pastoors, kosteren en religieuzen

We beperken ons hier tot de periode na de bouw van het huidige kerkgebouw.

de pastoors van de Sint-Martinusparochie Halle

van 1892 tot 1919

JOS NAETS

Jos Naets was pastoor in Halle van 1892 tot 1919.

De bouw van de huidige kerk, in 1912, vond dus plaats toen hij de herder was van onze parochie.

Op zijn aandringen vestigden de zusters van Berlaar zich in 1894 in Halle om de Halse vrouwelijke jeugd te onderwijzen.

van 1919 tot 1943

JAN PEERAER

Jan Peeraer werd in 1875 in Vorselaar geboren en in 1900 in Mechelen priester gewijd. Tot aan zijn aanstelling als pastoor van Halle in 1919, was hij leraar en directeur aan het Sint-Jan-Berchmanscollege in Mol. .

Pastoor Peeraer hechte veel belang aan de geschiedenis en de folklore van de streek. Zo schreef hij een brochuurtje over de veldkapellekes van zijn parochie.

Van zijn verwezenlijkingen kunnen we het volgende vermelden:

Hij liet de verwoeste de kerktoren opnieuw herstellen. In 1924 richtte hij een kleuterschool op en bouwde hiervoor het jaar daarop nog eens twee klassen bij. In 1938 werden aan de klas op de "berg" (de achterbouw) nog twee lokalen bijgebouwd. Ook laat hij de binnenkant van de kerk schilderen.

Jan Peeraer was gedurende 24 jaar pastoor in Halle waar hij in 1943 stierf, 68 jaar oud. Zijn grafmonument staat tegen de zuidelijke buitenmuur van de kerk.

van 1943 tot 1955

JOZEF BUS

Victor Jozef Bus werd in 1893 in Hoogstraten geboren en in 1918 priester gewijd.

Vóór zijn priesterwijding was hij al gedurende vier maanden leraar aan het Sint-Mariainstituut in Schaarbeek. In februari 1919 werd hij benoemd tot leraar aan het Sint-Jozefscollege in Aarschot. Van 1921 tot 1929 was hij onderpastoor in de Sint-Lambertusparochie te Heist-op-den-Berg, van 1929 tot 1937 in de Sint-Andriesparochie te Antwerpen en van 1937 tot 1943 in Wijnegem.

Op 7 februari 1943 werd hij aangesteld als pastoor op onze parochie en hij bleef hier tot 1955, toen rector werd bij de zusters van het Heilig Hart van Maria in Essen. Hij overleed in Kapellen in 1966.

Jozef Bus was een “geleerd” man, kende de Latijnse en Griekse klassieke auteurs en was medewerker van een internationaal tijdschrift voor Latinisten, uitgegeven te Avignon. Hij vertaalde de gedichten van Guido Gezelle en zelfs de Vlaamse Leeuw in het Latijn.

Hij was artistiek begaafd en maakte tekeningen en schilderijen. Hij schreef een uitvoerige geschiedenis van Mager-Hal. Het werd niet uitgegeven, maar het handschrift bevindt zich in het Rijksarchief te Antwerpen.

Tijdens zijn verblijf in Halle, noteren we dat hij de oorlogsschade aan de kerk herstelde en dat hij twee nieuwe lokalen liet bijbouwen aan de meisjesschool in de Lindedreef.

van 1955 tot 1974

LOUIS LOWET

Jules Louis Lowet werd in 1908 in Aarschot geboren en in 1932 priester gewijd.

Hij was eerst onderpastoor te Baal en vervolgens te Lichtaart. In 1955 werd hij tot pastoor benoemd op onze parochie waar hij bleef tot zijn pensioen in 1974. Nadie bleef hij pastoraal actief in zijn nieuwe woonplaats Herselt.

Op oudejaarsavond 1999 verhuisde hij naar het RVT Sint-Barbara te Herselt, waar hij op de gezegende leeftijd van 102 jaar overleed op 26 juli 2010.

Pastoor Lowet bouwde in 1957 de rechtereulegel aan de achterbouw van de meisjesschool en in 1966 was ook de bovenverdieping ervan klaar. Ook bouwde hij de parochiezaal.

Bij zijn inhuldiging als nieuwe pastoor van Halle op zondag 20 november 1955 was er een grote stoet waaraan heel wat verenigingen meewerkten.

Aan verschillende woningen verschenen er welkomstgroeten. Het is interessant om er enkele aan te halen...

Aan de gevel van het café van burgemeester Jos Jaspers hing het volgende te lezen:

*Wees welkom, nieuwe herder,
Ik verwacht van u verder:
In den biechtstoel zacht en zoet,
Op de preekstoel kort en goed.
In de mis zoo vlug als 't kan,
U zijt 'n vriend van alleman.
Dat zijn mijn eerste wenschen
En van veel Halsche menschen,
Want ze zeggen: Jos Jaspers
Houdt niet van lange verspers*

Aan de poort van de pastorie werd volgende tekst opgehangen:

*Op den preekstoel preekt daar met kracht,
In den biechtstoel wees daar zacht,
Doe de missen kort en goed,
Dan zijt u bij iederen parochiaan goed.*

Pastoor Lowet ontving van zijn vroegere parochianen uit Lichtaart als afscheidsgeschenk een televisietoestel en werd zo in 1955 één van de eerste televisiebezitters van Halle.

De jeugd van het dorp mochten af en toe bij hem naar een jeugdprogramma op de buis komen kijken en maakten zo voor het eerst contact met de wonderbaarlijke schemerige wit-zwart beelden van NIR (de voorloper van de BRT en VRT).

Van 1974 tot 1990

GUIDO BOONANTS

Guido Boonants werd in 1925 te Antwerpen geboren en in 1953 door kardinaal Van Roey priester gewijd. Onmiddellijk na zijn wijding werd hij onderpastoor benoemd in Bonheiden, waar hij zelfs gedurende twee weken pastoor was. Op 6 december 1955 verliet hij Bonheiden om onderpastoor te worden van de Sint-Jacobusparochie in Kapellen.

In 1959 stichtte hij de Onze-Lieve-Vrouw-van-de-Vredeparochie, gelegen tussen Kapellen en Putte. Hij werd er onderpastoor en in 1966 pastoor en bouwde er een nieuwe kerk.

Op 15 mei 1974 werd Guido Boonants tot pastoor benoemd in Halle

In 1978 werd een tentoonstelling georganiseerd met de kunstschaten van de kerk. Enkele houten beelden en schilderijen werden gerestaureerd. In 1990 werd de kerk geschilderd.

Zijn bouw talenten en zijn ervaring uit andere parochies deden hem enkele nieuwe gebouwen neerzetten in Halle.

Omdat de fusieplannen van het vrij onderwijs met het gemeenteonderwijs niet doorgingen werd in 1976 een nieuwe vleugel aan de vrije meisjesschool aan de Lindedreef gebouwd. In 1992 was andermaal een nieuwbouw voltooid, want het leerlingenaantal bleef groeien!

In 1982 verlieten de zusters van Berlaar Halle en werd de inrichtende macht van de school overgedragen aan de zusters van de Christelijke Scholen van Vorselaar.

In 1981 werd de parochiezaal gerenoveerd.

In 1990 ging Pastoor Boonants op rust en verhuisde naar de Elsdonk in Edegem waar hij in 2008 overleed.

Paul Michielsen zag het levenslicht in Turnhout op 25 oktober 1946. Zijn middelbare studies volgde hij op het jezuïetencollege van zijn geboortestad. Daarna trok hij naar Sint-Katelijne-Waver waar de twee jaren filosofie werden onderwezen aan de seminaristen. Theologie studeerde hij gedurende drie jaar aan het seminarie te Mechelen, het vierde en laatste jaar aan het Theologisch en Pastoraal Centrum (TPC) te Wilrijk. Paul Michielsen werd priester gewijd in 1971 en vervolgens als onderpastoor benoemd van de Sint-Jozefparochie in Heide Kalmthout (1971-1975).

In 1976 werd hij onderpastoor van Sint-Jozef, Deurne-Zuid tot hij in 1985 als pastoor wordt aangesteld van de parochie Onze-Lieve-Vrouw-Geboorte te Hoevenen.

In 1991 werd Paul pastoor in Halle. Voor de eerste keer wordt een pastoor op de parochie aangesproken met zijn voornaam! Wanneer, in 2006, in Sint-Antonius de parochiepastoor vertrekt, kreeg hij ook de zorg over deze parochie. Hij bleef op onze parochie tot zijn pensioengerechtigde leeftijd in 2011. Een groot en ontroerend afscheidsfeest werd georganiseerd op 30 oktober 2011.

Hierbij vermelden we de tekst, uitgesproken door een parochiaan van Sint-Antonius, "Over de pastoor, vroeger en nu" (geïnspireerd op een tekst van Kees Harte):

*Als de preek iets te lang duurt, is de pastoor slaapverwekkend,
als de preek kort is, dan heeft hij zich niet moe willen maken.
Als de pastoor zijn stem verheft, dan schreeuwt hij,
maar als hij gewoon spreekt, verstaat niemand iets.
Als de pastoor afwezig is, dan is hij altijd maar onderweg,
maar is hij veel op de pastorie dan doet hij geen huisbezoeken genoeg.
Als de pastoor feesten organiseert, is hij vermoeiend,
maar als hij niets organiseert heeft hij een dode parochie.
Als de pastoor te veel over kerkgeld praat, dan houdt hij teveel van geld,
maar als hij niet over geld praat laat hij het beheer te veel anderen over.
Als de pastoor tijd neemt voor de mensen, komt er dikwijls geen einde aan,
maar als hij haastig is, luistert hij niet.
Als de eucharistieviering op tijd begint, dan loopt de horloge van de pastoor voor,
maar als hij één minuut te laat begint, laat hij iedereen op hem wachten.
Als de pastoor de kerk restaureert verspilt hij geld,
maar als het niet doet, laat hij alles op zijn beloop.
Als de pastoor jong is, mist hij ervaring,
maar als hij oud is, had hij zich al lang moeten terugtrekken.
En als de pastoor nu met pensioen gaat?
Wel, dan is er niemand om hem te vervangen...
Zo denken vele mensen toch! En dan?...
Wat brengt ons de toekomst?*

Welke voorwaarden stelt men NU zoal voor de huidige pastor, dus met korte O?

Sinds het afscheid van pastoor Michielsen wordt de parochie geleid door een pastoraal team en een groep vrijwilligers die allerlei taken op zich nemen. De gebedsdiensten (inclusief de begrafenissen) worden voorgegaan door leken. Enkele priesters verzorgen nog elk weekeinde een Eucharistieviering. (zie verder). De pastorie wordt herdoopt tot parochiecentrum. De parochiezaal wordt door de gemeente opgekocht en heet voortaan zaal Sint-Maarten.

onderpastoors

Om allerlei redenen werd in 1647 voor de eerste keer een onderpastoor benoemd. De bevolking was toen fel aangegroeid. De parochianen wensten een beter godsdienst-onderricht voor de kinderen en wilden bovendien méér dan één mis op zondag. De lijst van de onderpastoors die onze parochie hebben bediend is gekend. De laatste onderpastoor eindigde zijn mandaat in 1842.

Tot de zestiger jaren van vorige eeuw, hielp één van de paters Picpussen die op de Hooidonk in Zandhoven een klooster hadden (het

huidige CM-gebouw) de pastoor van Halle bij het biechten en de zondagsvieringen.

Later kwamen nog regelmatig priesters – al dan niet gepensioneerd, al dan niet hier in Halle wonend – mis lezen en meewerken in de parochie. Zo was Wim Van Mechelen tot 1989 vaak bij ons voor de zondagsmis van 11.30 uur, hadden we jaren Jan Vander Kuylen in ons midden en mogen we nu nog steeds een beroep doen op pater Theo Boelen.

de kosters

Zover we kunnen nagaan zijn er in onze parochie steeds kosters actief geweest.

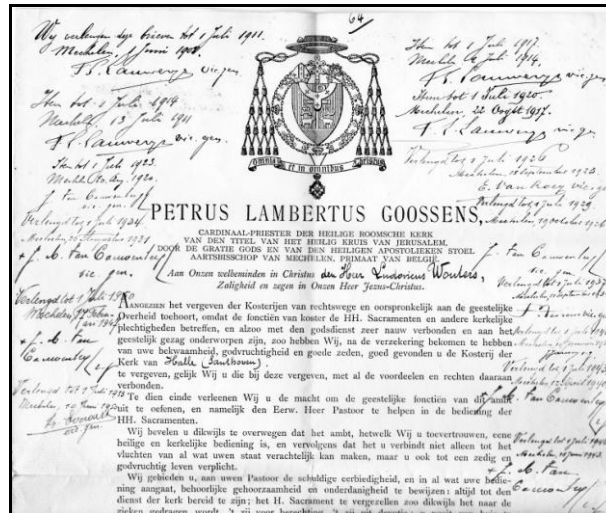
Een koster werd aangesteld door de “Heren” van de gemeente, door de pastoor en later door de Bisschop. Meestal gebeurde de aanstelling slechts voor een periode van drie jaar.

In Halle cumuleerde de koster dit beroep meestal met dat van onderpastoor en ook van onderwijzer.

Het waren mensen die *“best geleerd waren en goed konden lezen, schrijven, rekenen, zingen”*. Ze moesten ook *“handig zijn want ze moesten instaan voor het onderhoud van de meubelen in de sacristie en de kerk”*.

In de periode tussen 1768 en 1898 leverde één enkele familie de kosters van Halle, namelijk de familie Pillot. De laatste koster, Jacobus Pillot was kinderloos

en stierf in 1900. Hij werd opgevolgd door Ludovicus Wouters, die de laatste koster van Halle was die nog door de bisschop werd aangesteld. De akte van zijn officiële aanstelling moest, iedere drie jaar, met een getuigschrift van de pastoor en de deken, opnieuw aangeboden worden aan de bisschop.

Akte van aanstelling door de bisschop

Louis Wouters kreeg een laatste verlenging van zijn ambt als koster in 1956. Na zijn overlijden in 1958 werd die taak gewoon verder uitgevoerd door zijn zonen Jos en Juul.

Louis Wouters met zonen en familie

Omdat Louis Wouters het niet al te druk had met zijn kostertaken, was

hij bovendien gemeenteontvanger, vleeskeurder en beheerder van een spaarkas.

Als koster diende hij elke zondag de eucharistievieringen op te luisteren met orgelspel en zang. Hij verzorgde tevens de lijkdiensten, de huwelijksvieringen, de doopsplechtigheid, ging mee naar de zieken voor de berechting enz. Verder was het zijn taak, driemaal daags: (om 7, 12 en 16 uur) de klokken voor het "Angelus" te luiden. Dit moest hij ook doen een half uur vóór elke viering en bij een overlijden.

Elke morgen klom hij redelijk hoog in de toren om het uurwerk op te winden, hij moest het zware raderwerk zorgvuldig opdraaien, en regelmatig oliën en er voor zorgen dat er geen vogels in gingen nestelen!

Vóór elke plechtigheid was het de taak van de koster om alles klaar te zetten in de sacristie en in de kerk.

Tweemaal per jaar, de periode vóór en na de processie, had hij hiermee zijn handen méér dan vol!

En dan was er nog de verwarming. Tot in de jaren 1960 werd de kerk verwarmd door een zeer grote buiskachel. Die moest op zaterdag aangestoken worden opdat de kerk op zondag een beetje warm zou zijn.

Van de koster werd ook verwacht dat hij dat op tijd en stond zorgde voor hosties, kaarsen, olie voor de godslamp, palm voor palmzondag, de opstelling van de kerststal en de aankleding van het beeld van Onze-Lieve-Vrouw in de meimaand.

Gelukkig had de koster een gezin dat een handje hielp om de kosterstaak goed kon uitgevoerd

worden. Wanneer het werk voor Louis Wouters te zwaar werd, kwam zijn zoon Jos vanuit Boechout, als het nodig was zelfs elke week, om het orgel te bespelen en de zang mee te verzorgen tijdens de uitvaartdienst. Zijn zoon Juul, onderwijzer in het dorp, hielp al de andere dagen en nam later de taak van zijn vader volledig over, hoewel hij niet officieel aangesteld werd door de bisschop. Ook hier hielp het hele gezin mee bij de uitvoering van allerlei kleine taken.

De tijden veranderden en de taken van de “koster” werden en worden nog steeds overgenomen door enkele vrijwilligers.

de zusters

In 1894 kwamen de zusters van Berlaar naar onze parochie om zich in te zetten voor het onderwijs van de Halse meisjes. Pastoor Naets was, vóór hij naar Halle kwam, onderpastoor geweest in Berlaar en kende dus de “zusters van het Heilig Hart van Maria”. Hij overtuigde hennaar Halle te komen om naar Halle te komen om les te geven aan de meisjes en de meisjesschool te beheren.

De zusters waren ook zeer actief in het parochieleven, vooral wat betreft de materiële aspecten: het onderhoud van de kerk, de zorg voor de kerkgewaden, de versiering, enz.

De zusters verlieten de gemeente in 1982. De woonst van de zusters werd aan de gemeente verkocht die het omvormde tot een jeugdhuis “de Non”.

het parochieleven vóór het vaticans concilie

Herinneringen aan het rijke Roomse leven

Tijdens gesprekken met oudere parochianen borrelden vele verhalen, anekdotes en belevenissen uit de voorbije eeuw naar boven.

Stan Liekens, Magda Van der Schoot, Maria en Suzanne Nuyts, Mia Van Aelst, Jeannine Van Houtven en Lieve Wouters hielden een gezellige babbelnamiddag, samen met Lionel Vandenberghe, die alles zorgvuldig probeerde te noteren.

Het parochiecentrum gonsde van plezierige en minder aangename wetenswaardigheden uit de voorbije decennia.

Uit de verhalen bleek duidelijk dat het parochiegebeuren vroeger een zeer grote rol speelde in het dagelijkse leven van de Hallenaren. Het schetste ons een lokaal beeld over het Rijke Roomse Leven van destijds, dat volledig het leven in de kleine Kempense dorpen beheerste.

Het was de tijd dat de televisie nog niet binnengedrongen was in de huiskamer, nog geen beslag legde op de avonden en de gezinnen nog niet opsloot binnen vier muren. Voor vergaderen en kletsen had men toen nog veel tijd. Maandelijks kwamen parochianen bijeen bij de pastoor om er te praten over de gemeente en de parochie. Ook de pastoor had toen

nog tijd om te voet of per fiets zijn parochianen te bezoeken. Minstens één keer per jaar bezocht hij in alle gezinnen om de "Sint-Pieterspenning" (een geldelijke bijdrage voor het Vaticaan) op te halen.

De zestiger jaren brachten veel veranderingen met zich mee ook in de beleving van het christelijk geloof. Zeer veel gebruiken die jaren en soms eeuwen het leven van mensen beheersten, geraakten in onbruik. Het bijwonen van de zondaagse eucharistievieringen verminderde meer en meer, biechten in de biechtstoel verdween helemaal.

Daarom beschrijven we hierna enkele van die organisaties, gewoonten en gebruiken die nog slechts bij de "ouderen" onder ons herinneringen oproepen.

sacramentenbeleving

eerste en plechtige communie

Tot 1910 deden de jongens en meisjes op de leeftijd van twaalf jaar hun Eerste Communie. Paus Pius X veranderde dat in 1910 toen hij de Eerste Communie op zevenjarige leeftijd invoerde. Op twaalf jaar werd het communiefeest de "Plechtige Communie" genoemd: het was inderdaad een plechtig gebeuren, maar vroeger ook voor veel kinderen het startsein om te gaan werken.

De communicanten, mooi aangekleed, vertrokken in stoet van de school naar de kerk. Ze droegen een 'missaal' met daar rond een kanten sierdoekje. Dit kerkboek was vaak een geschenk van de peter of de meter.

plechtige communie van 1955

Monique Hamal, Maria Proost, Maria De Backer, Maria Storms, Margriet Verhoeven en Jeanne Faes
Maria Nuyts, Louisa Van Wezenbeeck, Lisette Van der Schraelen en Josphine Hens
De jongens (slechts 6!), Jef Dingenen, Alfons Dillen, Jef Fenix, Marcel Van Dievoort, Danny Vanlooveren en Paul De Winter

Tot de jaren 1960 waren de meisjes altijd in het wit gekleed met kroontje, sluier en bijhorend tasje. Het waren net jonge bruidjes. Zij droegen hun haar in pijpenkrullen. Hiervoor werd het haar, twee dagen voor de communie, met bier bevochtigd en rond smalle loden reepjes gewikkeld. Na twee slapeloze nachten werden de reepjes verwijderd en meestal mocht het resultaat gezien worden. Bij de

jongens was het eenvoudiger: zij droegen een kostuum. Sommigen al met lange, anderen met korte broek.

In een latere periode droegen de plechtige communicanten "een paterskleed of Jezuskleed" en een houten kruisje.

Na de kerkelijke dienst wisselden de communicanten communieprentjes uit. Daarop stonden meestal kerkelijke taferelen. Na de plechtige

mis was het ook de gewoonte dat de communicant met zijn ouders ging ontbijten bij de kruidenier waar men klant was. Om drie uur moest iedereen dan wel opnieuw paraat zijn in de kerk voor het lof.

Tegenwoordig staan er foto's van de communicant zelf op de prentjes.

Ook de geschenken die de communicanten van familie krijgen zijn erg veranderd. Vroeger was dat een paternoster, kerkboek, wijwatervat, afbeeldingen van heiligen in een kadertje, bordjes en tassen met tekst "herinnering aan uw communie", enz. Tegenwoordig zijn dat een computer, een fiets, horloge, muziekinstallatie,

vormsel

De Plechtige communie en het Vormsel werden vroeger niet samen gevierd. Het Vormsel werd, om de twee jaar toegediend voor de vormelingen van verschillende parochies samen.

Tijdens de vormselplechtigheid werden de doopbeloften hernieuwd. De vertegenwoordiger van de bisschop of de bisschop zelf, diende dan het Vormsel toe door handoplegging en zalving.

Een notabele van het dorp was peter voor de jongens, en meter voor de meisjes.

Gedurende een bepaalde periode werden de vormelingen voorbereid door wekelijks catechese te volgen. Vroeger moesten de vormelingen de vragen en antwoorden van de catechismus van buiten leren.

In **Halle** werd het Vormsel vroeger ook maar om de twee jaar toegediend. De communicanten van de omliggende dorpen kwamen dan samen in één kerk. Alle vormelingen gingen, vroeger te voet maar nadien met de autobus, naar de kerk in Sint-Antonius en in lange rijen werd er, per parochie, aangeschoven om het Vormsel te ontvangen van de bisschop. Ook was er maar één peter en één meter per parochie. Dit waren bekende personen uit het dorp. Voor de Sint-Martinusparochie van Halle waren dat burgemeester Jos Jespers en Maria De Meulder (Mit van den brouwer – rond 1955), later August Van Aelst en Magda Wouters. Iedereen kreeg een prentje als herinnering aan het Vormsel. Bovendien kregen de kinderen een

grote prent met een kerkelijke afbeelding en onderaan werd de eigen naam ingevuld. Het was de bedoeling dit in te kaderen en thuis aan een muur te hangen.

Op de dag van het Vormsel droegen de meisjes een mantelpakje met hoedje en bijhorende schoenen. Het waren de kleren die op de tweede dag van de plechtige communie werden gedragen.

Na het Vormsel mochten de vormelingen aanschuiven aan de koffietafel zoals bij Mieke Vekemans envroeger bij Sus Piron.. Nog twee jaar na de plechtige communie volgden de vormelingen de "catechismus van volharding", onderwezen door de pastoor.

het heilig oliesel

Het **H. Oliesel** werd toegediend door de pastoor aan zwaar zieke mensen. Hij ging te voet, met hostie en heilige olie, en begeleid door een misdienaar met bel en kaars. De mensen kwamen buiten aan de voordeur, knielden en maakten een kruisteken.

priesterschap

Er studeerde ooit maar één jongeman uit Halle voor priester. Het was Leo Dierckx, geboren op 8 oktober 1921 en woonachtig op de Heideweg. Zijn ouders waren Emiel Dierckx en Maria Van de Peer. Het gezin telde twaalf kinderen. Leo Dierckx trad binnen in de "Congregatie van het Allerheiligste Sacrament" en werd op 6 januari 1947 priester gewijd door Mgr. Cento te Etterbeek (Brussel).

Het was vroeger de gewoonte dat de jonge priester na zijn priesterwijding een speciale, zijn eerste mis, de Eremis, opdroeg in zijn thuisparochie. Dit gebeurde onder grote belangstelling op paasmaandag 1947, met daarna een processie en een feestmaal.

Leo was 12 jaar leraar in het juvenaat te Kattenbos. In het krantenbericht over zijn overlijden stond te lezen: *"hij was een graag geziene figuur niet alleen door zijn confraters en studenten, maar eveneens door de ganse Lommelse bevolking"*.

Enkele maanden vóór zijn overlijden werd hij overste van het klooster in Bitsingen (in die tijd nog een Limburgse gemeente, maar in 1963 overgeheveld naar Luik en thans gekend onder de naam Bassenge).

Leo Dierckx overleed bij een verkeersongeval in Mol op 10 juli 1960.

Gebruiken en praktijken

de kerkgang

De oudsten onder ons herinneren zich nog dat de moeders, enkele dagen na de geboorte van een kindje, 's morgens vóór de mis, naar de kerk gingen met hun pas geboren kindje, goed ingeduffeld als het koud was. Dit gebruik werd "de kerkgang doen" genoemd of ook de opdracht van het kindje aan de

Hemelse Vader en de toewijding aan Onze Lieve Vrouw. De moeder kreeg dan een scapulier mee: twee stoffen lapjes, een om vooraan op de borst en het andere op de rug te dragen. Ze waren met mooie lintjes verbonden en waren versierd met symbolen van Jezus en Maria.

de missiedagen of geloofsdagen

Om de zoveel jaar werd in de verschillende parochies een “missie” gepredikt door de paters redemptoristen, oblaten of van een andere orde. Men noemde dit de “missiedagen”, later sprak men over de “Geloofsdagen”. Gedurende een hele week werden elke dag speciale sermoenen gehouden.

In een verslag over de Missie van 1953 lezen we het volgende:

“ Halle, in de volksmond Magerhal...is een rustige parochie van ruim 1200 zielen, meest brave, eenvoudige mensen wier gemoed door het moderne materialisme nog niet is verschrompeld. 't Is daar in de buurt dat Conscience het thema vond voor zijn aandoenlijke novelle “De Loteling”. Nu hebben de oude klokken van Halle dag-in-dag uit gebeierd voor de Missie. Of de mensen er naar geluisterd hebben? Alle dagen ruim 500 mannen en vrouwen naar 't sermoen...”

Het slot van het artikel moeten we zeker citeren:

“Moge de inwijking vanuit het naburige Antwerpen àl dat schoons en dat goeds niet verwoesten. Voorlopig is het gelukkig nog niet zo ver. Renovabitur et orietur vivor. Alles zal vernieuwd worden en weer groen ontspruiten!”

persjoenkelen

Een mooi gebruik dat nog lang in Halle heeft bestaan is “het persjoenkelen”. Op Allerzielen, 2 november, gingen de mensen verscheidene keren de kerk binnen, baden er zes Onze Vaders, zes Weesgegroeitjes en zes maal Glorie zij de Vader. Daarna verlieten ze de kerk en wandelden even op het kerkhof, dat toen nog rond de kerk lag, gingen vervolgens weer binnen en herhaalden dezelfde gebeden. Op deze manier konden ze telkens een volle aflaat verdienen voor de verlossing van de zielen uit het vagevuur. De kinderen maakten er wel een spelletje van en liepen om het vlugst rond de kerk en baden in sneltempo de nodige gebeden. Daarna werd gebluft wie er wel de meeste zieltes had verlost!

Dit gebruik ontstond nadat Paus Pius XI in 1938 had uitgevaardigd dat de gelovigen op Allerzielen of de zondag erop de Toties-Quoties aflaat konden verdienen. Vanuit Italië maakte men het verband met de aflaat verbonden aan Portiuncula (vandaar de naamsverbastering persjoenkelen).

“Portiuncula” (Italiaans voor kleinigheidje) was de naam die de jonge Franciscus destijds gaf aan het verkommerde Mariakapelletje buiten de muren van Assisi, dat hij eigenhandig had hersteld in 1208. Volgens de traditie zou Franciscus van paus Honorius III een volle aflaat hebben verkregen voor iedereen die het kapelletje in- en uitging op 2 augustus.

processies

Gedurende vele jaren trok in elke parochie een processie door het dorp op Sacramentsdag en op de feestdag van Onze Lieve Vrouw Hemelvaart.

Sacramentsdag wordt in de katholieke kerk gevierd op de tweede donderdag na Pinksteren. De daaropvolgende zondag ging de sacramentsprocessie of de kleine processie uit.

De grote processie, de processie van Onze Lieve Vrouw Hemelvaart, trok door de straten op 15 augustus.

Na de misviering droeg de priester de geconsacreerde hostie, die in een monstrans werd geplaatst, in een processie door het dorp. De priester stapte onder het baldakijn gedragen door enkele notabelen van het dorp. Hij was vergezeld van misdienaars, leerlingen van de school, afgevaardigden van de plaatselijke verenigingen, een grote groep biddende gelovigen, de harmonie of fanfare, enz.

Zo ging de processie uit in Halle

Suzanne Nuyts haalt herinneringen op hoe de processies in haar tijd verliepen.

Op zaterdags, daags vóór de processie, werd in de meisjesschool alles klaar gelegd: witte kleden, kronen, koorden, paternosters, kussens met gewonde handen en gewonde voeten, kussens met juwelen, vleugels, borden met teksten van de blijde, droeve en glorieuske mysteries, plastieken palmtakken, gouden korven, herderspakjes voor de jongens, enz. Bovendien moesten de kinderen dan ook nog oefenen voor de processie!

Op zondagmorgen om 9 uur verzamelden alle schoolkinderen in de oude lokalen van de meisjesschool aan de Lindendreef. Het was er een gewriemel van jewelste maar met de hulp van de zusters en volgens een bepaald schema had iedereen

toch vrij vlug zijn of haar attributen gevonden en werd er een voorlopige stoet gevormd op de speelplaats van de meisjesschool.

In een voordien afgesproken volgorde vertrokken de kinderen naar de kerk om daar de definitieve stoet te vormen samen met de andere verenigingen en groepen. Meestal openden de ruiters van de BJB (de voorloper van de KLJ) de processie, gevolgd door de leden van de verenigingen die achter hun vlaggen liepen (de Bond van het Heilig-Hart, de boerinnenbond, de boerenbond, de jongens en meisjes van de BJB, enz.). Dan volgden de groepen die kerkelijke gebeurtenissen uitbeeldden of die bepaalde voorwerpen meedroegen.

Ook de 12 apostelen werden uitgebeeld. Een beeld van Onze Lieve Vrouw en van het Kindje Jezus werden gedragen. Schoolkinderen schoven aan met reuze paternosters of met borden met teksten en veel engelen liepen mee in de processie.

Vlak vóór het baldakijn stapten de burgemeester en de schepenen, de leden van de kerkraad, de kerkzangers en de koster. Dan volgden dragers van kleine en grote lantaren, van wierookvaten en bellen. De misdienaars stapten rond de pastoor in hun feestgewaad, een rood kleed met een wit kanten overhemd. en.

Aan het mooi versierde Mariakapelletje aan Driesheide stopte de processie. De mooie versiering was het werk van de mensen uit de buurt. Een weggetje werd er gemaakt met wit zand, bloemen aan de zijkant en rondom groen met roosjes in crêpepapier. Het kapelletje zelf was opgekuist en verlicht met vele kaarsjes. Daar werd de zegening gegeven met de monstrans terwijl iedereen stil en eerbiedig knielde. Na een korte pauze, ook bedoeld om pastoor Bus en de dragers van de beelden wat rust te gunnen, vertrok de stoet opnieuw, richting de kerk.

Gedurende heel de processie zongen de kerkzangers godsdienstige liederen. Er werd luidop gebeden en de harmonie Sint-Martinus speelde mooie melodieën. De schoolmeesters en de zusters liepen met hun paternoster in de hand naast de stoet om de schoolkinderen te begeleiden. De veldwachter, voor de gelegenheid met witte handschoenen en een witte overtrek over zijn kepie, zorgde voor de veiligheid door het weinige verkeer om te leiden en de Dorpsstraat verkeersvrij te houden. Aan alle officiële gebouwen, kerk en gemeentehuis, maar ook bij de mensen thuis hingen vlaggen. Aan sommige particuliere

gevels hing een vlag aan een vlaggenstok, of werd ze tussen of boven de ramen gedrapeerd.

De mensen die niet mee in de processie gingen zaten voor hun huis. Zij plaatsten een stoel bij voor de bewoners van de zijstraten want de processie trok alleen door de Dorpsstraat. Op de vensterbank of achter de vensters hadden zij bloemen en versierde kruisen of Heilig Hartbeelden met kandelaars geplaatst. Bij mooi weer stonden deze buiten, op een donker tafeltje dat blonk van de boenwas en bedekt met een mooi, gesteven, wit geborduurd kleedje. De kaarsen werden maar aangestoken als de misdienaars in zicht waren vanwege de wind en er werd gestrooid met kleurrijke, glanzende papiersnippers, palmtakjes en bloemenblaadjes. Als de pastoor, onder het baldakijn en met de monstrans, voorbijging, werd er geknield en gebeden.

de kruisdagen

De maandag, dinsdag en woensdag vóór Hemelvaartdag worden de Kruisdagen genoemd. Al sinds de 5de eeuw vindt er op deze dagen in de vroege ochtend een processie plaats waarbij de pastoor met een groot kruis voorop loopt. De processie gaat vooral langs de velden om een goede oogst af te smeken, om de zegen te vragen over

de vruchten op het land, dat ze mogen gespaard blijven van onheil en tegenslagen. Vandaar de benaming kruisdagen. Daarbij hoort ook boetedoening en smeekbeden voor een vruchtbaar jaar. De Kruisdagen waren dus een dankzegging voor de schepping en de natuur en een bede om een goede oogst

Ook in Halle de mensen van Halle volgden deze traditie. Gedurende drie dagen trok de processie 's morgens vroeg na de mis door de velden. Het was een sobere stoet. Vooraan ging er iemand met het processiekruis - vandaar de naam kruisprocessie - met rechts en links van hem een misdienaar in wit gewaad en die een kandelaar met een brandende kaars droeg. De pastoor en de kerkzangers volgden en daarachter kwam een lange sliert gelovigen. De priester las of zong in het Latijn de 'Litanie van alle Heiligen' en de mensen antwoordden. Ook de rozenkrans werd gebeden.

Het gaf een eigenaardig gevoel zo in groep, in de stille morgenkilte, al biddend door het dorp te wandelen, drie dagen na elkaar langs zandwegen door de velden. Ook wie geen ochtendmens was genoot van de stilte, de kilte, de opkomende zon, de nevel en mist over de weiden en het vroege vogelgezang. De klank van de litanie van alle heiligen in de ijle morgenstilte en in de wijde open velden gaf deze processie een aparte sfeer, iets mystieks. De pastoor zong en de gelovigen antwoordden met Ora pro nobis of orate pro nobis en te rogamus audi nos. Soms werd een speelse vertaling gemompeld: "Peer kom gauw de os is los..."

geldomhaling en stoeltjesgeld

Vroeger hadden tijdens de zondagsmis drie omhalingen plaats: één ten voordele van de Kerk, één voor "de armen" en een derde, het stoeltjesgeld genaamd, voor de werking van de parochie. Na de preek gingen twee leden van de kerkfabriek rond met de schaal. Die schaal had een speciale vorm en bovenaan een houten paneeltje. Als je daar het geld oplegde werd de helft daarvan in de andere schaal gelegd omdat je niet genoeg kleingeld bij had.

Het ophalen van het stoelgeld verliep anders. Bij iedere persoon die op een stoel zat werd eenzelfde vast bedrag opgehaald. In de loop der jaren verhoogde het stoelgeld regelmatig. Ooit was het 5 en 10 centiemmen. Kon men niet met gepast geld betalen dan werd er wisselgeld teruggegeven. Om geen stoelgeld te moeten betalen bleven mannen dikwijls achteraan in de kerk rechtstaan, want wie geen stoel gebruikte moest er ook niet voor betalen. Het waren meestal de misdienaars die het stoelgeld ophaalden.

Er was ook een periode waarbij bepaalde stoelen de persoonlijke eigendom waren van de trouwe kerkbezoeker. Wie het zich kon veroorloven maakte van de stoel een pronkstuk, bekleed met fluweel. Het was een kwestie van gezien worden, minder in de ogen van God, meer in de ogen van de medemens. Op het bovenblad van de stoel werd de naam klaar en duidelijk aangebracht. Er zou niemand gedurfd hebben op deze privé-stoel plaats te nemen. Sommige stoelen hadden zelfs een klein ingemaakt kastje dat kon gesloten worden en waarin de eigenaar van de stoel zijn kerkboek opborg. De bezitters van zo'n kerkstoel betaalden geen stoelgeld maar wel een jaarlijkse vergoeding. Het gebruik van de persoonlijke kerkstoel werd later afgeschaft.

In de meeste kerken was er ook een gestoelte vooraan in het hoogkoor, dat niet bestemd was voor "gewone" gelovigen. In Halle was het linkse gestoelte in het hoogkoor, begin jaren 1900, voorbehouden voor baron de Borrekens, burgemeester van Halle. Het gestoelte bevatte een zitbank en een knielbank. Vlak vóór dit gestoelte stonden er drie stoelen achter elkaar voor de drie ongehuwde dochters van de baron. De baron kreeg als eerste de communie. Hij legde ook altijd een geldbriefje in de omhalingschaal. Het was meestal het enige briefje dat in de schaal lag.

kerkelijke bewegingen en verenigingen

de kerkfabriek St.-Martinus Halle

De kerkfabriek, als officieel orgaan, dateert uit de periode na de Franse Revolutie, tijdens het bewind van Napoleon. Op 29 april 1803 moesten de bisschoppen de kerkfabrieken in het leven roepen.

De kerkfabriek is een openbare instelling die de materiële middelen beheert nodig voor de uitoefening van de eredienst in de parochie. Het decreet werd hierna nog gewijzigd en aangevuld door de Belgische wet van 4 maart 1870 en recent nog een decreet van 7 mei 2004 van het Vlaams parlement.

De eerste officiële rekening van de kerkfabriek "Sint Merten" dateert van 1890. Deze werd goedgekeurd door de leden van de kerkfabriek als volgt: "*Aldus gedaan in zitting van den raad den 1sten zondag van maart 1891*". De gemeenteraad van Halle op 28 april 1891 citeert letterlijk: "*de gemeenteraad heeft tot advies uitgebracht, dat deze rekening nauwkeurig opgemaakt is*", en werd getekend door de secretaris dhr. P.J. Croonen en de burgemeester-voorzitter Baron Victor de Borrekens.

De totale ontvangsten waren 1.320 fr. (32,94€)

De totale uitgaven waren 1.158,47 fr. (28,90€)

Er was dus een overschot van 161,94 fr. (4,04€)

De vicaris-generaal van het bisdom en de provincieraad keurden de rekeningen goed op 27 juli 1891.

De belangrijkste rubrieken voor de uitgaven waren toen:

- loon van den gewonen priester of hulppriester (125 fr.)
- loon der predikanten (20 fr.)
- decanale visieten (20 fr.)
- belastingen (22,22 fr.)
- verzekeringen (30,78 fr.)

Een aparte belangrijke rubriek was ook: uitgaven aan den Bisschop en van de bestendige deputatie (819,38 fr.)

De naamsverandering van de parochie Sint Merten naar Sint Martinus dateert van 1918.

Het toenmalige bestuur was als volgt:

B. Dingenen (voorzitter), B. Van den Broeck (schatbewaarder) en de leden J. Van Ostaeyen, B. Van der Schoot en J. Hartz.

De gemeenteraad van Halle heeft op 21 augustus 1920 de rekening goedgekeurd.

De secretaris was August Oorts en de voorzitter Baron Victor de Borrekens.

Er staat expliciet vermeld in het verslag

“ In den nacht van 25 op 26 maart 1918 wierd de brandkast der kerk opengebroken en gansch onbruikbaar gemaakt”. De inhoud werd niet vermeld.

In de jaarrekening van 1937 zijn de belangrijkste rubrieken van de uitgaven: de koster en de hulpkoster, de zangers, de orgelist, de orgeltrapper, de koorknapen, de klokkenluiders, de kruisdrager, de kerkdienaar, de suisse, de dragers in de processie, enz.

In 1937 was de kerkfabriek als volgt samengesteld:

voorzitter Alfons Hens, schatbewaarder, J. Van den Nieuwenhuysen en de leden J. De Prins, E. Jacobs, en A. Peeraer.

Op 01.10.1939 was de kerkraad samengesteld als volgt:

A. Hens, voorzitter, J. Van den Nieuwenhuysen, secretaris, en de leden A. Theys, E. Jacobs, J. De Prins en pastoor Peeraer.

De rekeningen werden goedgekeurd op de gemeenteraad van 19.10.1939 en getekend door de toenmalige gemeentesecretaris August Oorts en de burgemeestervoorzitter A. Cautereels.

De samenstelling van de kerkfabriek na de oorlog, wordt verder beschreven.

bonden van het Heilig Hart

In de jaren 1920 werden de bonden van het H. Hart opgericht. Pastoor Peeraer nodigde enkele gelovige mannen uit om een “Bond” in Halle te organiseren. Zo’n Bond bestond uit “ijveraars”, die elke maand hun leden een bezoek brachten om hen een kaartje met de maandintentie te bezorgen. Na enkele jaren werd er ook een bond opgericht voor de vrouwen. De deelname aan de eucharistievieringen werd nauwkeurig opgevolgd. Wie niet aanwezig was kreeg een herinnering en onder de leden was er een getrouwheidskaart in omloop: wie

trouw elke eerste zondag van de maand de speciale bondsmis bijwoonde kreeg hiervoor een stempel op deze kaart. De bondsmis werd altijd besloten met het bondslied dat door alle aanwezigen, uit volle borst werd meegezongen:

“O Jezus Hart, wij zijn uw Zonen, krachtig van wil, sterk in getal, dat zijn wij en dat willen wij tonen, overal!”

In die jaren was er iedere zaterdag biechtgelegenheid, elk van twee biechtstoelen was bemand met een priester. De meeste mensen gingen maandelijks te biechten, de leden

van de Bond, de dag vóór de bondsmis.

De mensen waren zeer plichtbewust wat het kerkbezoek betreft: ze deden het onmogelijke om de zondagsplicht te vervullen. Stan vertelde ons dat zijn moeder 's

morgens vroeg, een half uur vóór de mis, te voet naar de kerk ging om te kunnen communiceren. Daar er vier kleine kinderen thuis waren, kon ze niet in de mis blijven maar vader woonde die dan bij.

zorg voor “ouderen”

Met de veranderingen in de zestiger jaren verloren ook de bonden van het Heilig Hart hun aantrekkingskracht. De “ijveraars” van de bond kwamen op initiatief van Emiel Huyghe en pastoor Guido Boonants bijeen op de pastorie om te overleggen hoe het verder moest. Op de vergadering van 13 januari 1976 waren er een 20-tal ijveraars aanwezig en werd er beslist een nieuwe wending te geven aan de

bond. In plaats van de leden van de bond maandelijks te bezoeken met een kaartje, zou men elke maand de 75- plussers en de zieken van onze parochie bezoeken. Het werden gewone bezoeken om de mensen te laten aanvoelen dat men op de leeftijd van 75 en meer er ook nog bij hoort of dat men als zieke niet afgeschreven wordt. Later sprak men van de groep “Ontmoeting” (zie verder).

derde orde van St.-Franciscus

Voor de zeer gelovige parochianen bestond vroeger de Derde orde van St.-Franciscus. De leden kregen een lidkaart en een gebedsprentje. We vinden de vermelding van dit lidmaatschap dikwijls terug op oude doodsprentjes.

de heilige Kindsheid

Op de dag van de “kerkgang” (zie hoger) werden de kinderen meestal ingeschreven in het werk van de Heilige Kindsheid. Daar hoorde een gebedsprentje bij en een jaarlijkse bijdrage als lidgeld. Dat geld diende om de kinderen in verre missies kennis te laten maken met het christelijk geloof en naar school te laten gaan bij de zusters of de paters. In Halle gingen de leden van de H. Kindsheid in een aparte groep in de

processie met Sacramentsdag en op 15 augustus.

Het waren vooral de zusters van de meisjesschool die de lidgelden inden want zij behoorden tot de congregatie van de zusters van Berlaar die actief waren op verschillende missieposten over heel de wereld. De meisjes verkochten dan ook veel missieboekjes waaronder voornamelijk het “Missiegalmke”.

eucharistische kruistocht

Ook voor de kinderen bestond een organisatie die hen moest aanzetten tot deelname aan het kerkelijk gebeuren. Zo werd in Vlaanderen de Eucharistische kruistocht opgericht. Deze beweging diende vooral om de veelvuldige communie te stimuleren. De kinderen werden via de school aangemoedigd om zich hierbij aan te sluiten, wat de meeste ook deden.

De "kruistochters" gingen iedere week op een weekdag naar de mis. Ze bezaten een speciaal kerkboekje dat uitgegeven werd door Priester Edward Poppe en waaruit na de communie ingetogen gebeden werd. Elke eerste vrijdag van de maand waren al de leden verplicht te communie te gaan.

zingen in de kerk

Gezamenlijk zingen in de kerk was een zeldzaamheid in de preconciële tijd. Muziek maken en zingen gebeurde onder leiding van de koster op het hoogzaal.

Het parochiekoor bestond uitsluitend uit mannen. De organist moest uit het verre Boechout of Edegem afzakken om het koor te begeleiden. Elke zondag werd tijdens de mis van 10 uur, de "Hoogmis" gezongen. Na de mis trok het koor naar café De Klok om de keel te smeren met het Halse bier "de Tuimelaar".

Tijdens de vroegmis zong de koster alleen, want die mis mocht niet te lang duren. De mannen namen graag plaats achteraan de kerk want na de mis moesten ze dringend naar huis en hun "duivenkot" om aanwezig te zijn wanneer de duiven kwamen aanvliegen!

het parochieleven vandaag

een nieuwe wind na het concilie

De invloed van het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965) is overal in de kerk zeer groot geweest. Als voornaamste zichtbare veranderingen noemen we het gebruik van de volkstaal in de liturgie, en het samen vieren in de gemeenschap met de priester die niet langer met de rug naar het volk voor het altaar stond, maar zich naar de gemeenschap toe keerde. Maar ook in de manier waarop leken betrokken werden zou veel verandering komen.

De eerste liturgische wijzigingen werden onder Pastoor Lowet doorgevoerd. Onder zijn opvolger, Guido Boonants, werden in de tweede helft van de jaren 70 van vorige eeuw belangrijke nieuwe initiatieven genomen, die onze parochiale werking nog steeds in belangrijke mate bepalen.

In de jaren '90 ontstonden verschillende activiteiten waarvan er sommige uitgroeiden tot een jaarlijks evenement. Vanaf 1990 ontstonden initiatieven in verband met vastenwerking en Broederlijk Delen: tentoonstellingen, hongermalen, koffie.

Op 15 september 1991 hielden we de eerste "Parochiale Startdag" met alle verenigingen en werkgroepen, afgerond met een aperitiefconcert.

In 1993 zag het Valentijnsontbijt het licht: een jaarlijks initiatief om de parochiewerking (oorspronkelijk: de jeugdpastoraal) te ondersteunen

Door de hervormingen in de kerk en de sociale veranderingen, verdwenen sommige verenigingen, anderen pasten zich aan en vinden we vandaag nog terug soms onder een heel andere vorm.

beheer van parochie en kerkgebouw

het parochieteam

Vanuit de visie dat het beleid van een parochie voortaan in samenspraak tussen de pastoor en de gemeenschap zou worden bepaald, werd een Parochieteam opgericht.

Van het allereerste Team (1979) maakten deel uit: Karl Van Elsen, Staf Daems, Maria De Schutter en Zuster Begga.

Het parochieteam was, in een kleine parochie zoals Halle – met een voltijdse ter plaatse wonende pastoor – uiteraard veeleer een “klankbord”, een denkgroep die mee nadacht over mogelijke initiatieven en noden. Maar toch werd er, vanaf het begin, heel wat werk achter de schermen verricht en was het parochieteam betrokken bij tal van initiatieven, die hierna worden opgesomd. Bovendien zorgde het parochieteam – in het begin met versterking van de zusters Begga en Rosalie, later met medewerking van ter plaatse wonende priesters zoals Jan Vander Kuylen – voor de continuïteit bij ziekte van de pastoor of in de overgangperiode tussen twee pastoors.

Sinds 2011 draagt het parochieteam de eindverantwoordelijkheid van onze parochie, nu er geen ter plaatse wonende pastoor is.

In principe is het de bedoeling dat de samenstelling van het parochieteam regelmatig wisselt, zodat vele mensen de parochie mee kunnen helpen aansturen.

Wellicht zijn we niet volledig, maar in de archieven en uit contacten met teamleden vinden we de namen terug van de parochieteamleden die – voor een kortere of langere periode – een rol in het team opnamen: Raf Krols, Marc De Maeseneer, Lucien Boeykens, Tha De Cock-Goossens, Lieve Wouters, Wim De Groof, Diane De Clerck, Peter Durt, Fons Christiaensen, Daisy Backx, Magda Van der Schoot, Alicja Bozek, Ludo Van Rossum, Eliane Weckers, Johan Geerts, Sylvain Vromant. De huidige Parochieteamleden (2012) zijn Marc De Maeseneer, Ludo Van Rossum, Eliane Weckers, Sylvain Vromant en Johan Geerts.

Hoewel ons parochieteam dus al heel lang bestaat, heeft het pas in 2008 officieel haar erkenning door het Bisdom aangevraagd en verkregen.

In de loop van de jaren werden ook initiatieven genomen om een **Parochieraad** op te richten. Dit gebeurde met wisselend succes. Momenteel wordt enkele keren per jaar een “Open Parochieraad” gehouden.

kerkfabriek wordt kerkraad

Op 01 april 1951 waren de leden van de kerkfabriek de volgende:

A. Hens, voorzitter, J. Van den Nieuwenhuysen, schatbewaarder en A. Theys, R. Denewet, Jos Van de Cloot en pastoor Bus.

Op zitting van 12 april werden de rekeningen goedgekeurd en getekend door burgemeester Jos Jespers (burgemeester) en de gemeentesecretaris A. Oorts.

Op 01 april 1960 werd Jos Van de Cloot vervangen door G. Dingenen.

De rekeningen werden op de zitting van 13.06.1960 goedgekeurd en getekend door de burgemeester Jos Jespers en gemeentesecretaris A. Oorts.

In 1970 was de samenstelling van de fabriekfabriek helemaal veranderd.

Gust Van Aelst werd voorzitter en Louis Taeymans schatbewaarder. J. Van Looveren, A. Verheyen en J. Van Kesteren werden de nieuwe leden.

De rekeningen werden in de zitting van 01 juni 1970 goedgekeurd en getekend door J. Imbert, als waarnemend burgemeester en A. Oorts als gemeentesecretaris.

De samenstelling van de fabriekfabriek in 1980 werd de heer Proost toegevoegd als lid. De rekeningen werden goedgekeurd op zitting van 02 juli 1981 door dhr. H. Oorts (gemeentesecretaris) en dhr. L. Van de Velde (burgemeester)

Op 02 juli 1989 werd D. Daems de nieuwe voorzitter en dhr. Proost de nieuwe secretaris. De rekeningen werden goedgekeurd tijdens de zitting van 31 augustus 1989 en getekend door L. Van den Bulck, gemeentesecretaris en Stan Bartholomeeussen, burgemeester. Op 10 april 2000 waren de leden van de kerkfabriek de volgende: voorzitter Gust Daems, Paula Jacobs, secretaris en Louis Taeymans, schatbewaarder. Gewone leden werden G. Roelants, G. Van den Bulck en burgemeester K. Schrijvers en pastoor P. Michiels.

Ten slotte moeten we huidige samenstelling (11 november 2012) van de "kerkraad" vermelden: Voorzitter Gust Daems, secretaris Jan Loyens, penningmeester Paula Van Elsen en de leden Magda Van der Schoot, Sylvain Vromant en Karel De Ranter.

Van de 122 jaar dat er rekeningen van de kerkfabriek "St.-Merten" en "St.-Martinus" werden teruggevonden is er nooit één met verlies ingediend. Alle werden goedgekeurd door de toenmalige gemeenteraad.

Door het decreet van 7 mei 2004 van het Vlaams parlement werd de naam "kerkfabriek" gewijzigd in "kerkraad". Dit officiële orgaan beheert de materiële kant van de parochie. Een aantal leden moeten nu ook min of meer democratisch worden verkozen.

liturgische initiatieven

misboekjes

Een uniek gegeven in onze parochie zijn de misboekjes, waarin de gebeden afwisselend door de priester en het volk worden gebeden, en die een acht maal per jaar worden gewisseld: advent, kersttijd, vastentijd, paastijd, zondagen na Pinksteren, vakantietijd, start van het nieuwe werkjaar, november. Doordat de eerste uitgave daarvan – toen nog

een gestencilde versie – reeds meer dan 30 jaar geleden ingang vond in onze parochiegemeenschap, is er hier een gewoonte van goed meebidden in de eucharistievieringen ontstaan die vele parochies ons benijden. In 1989 en 19?? werd een geactualiseerde uitgave van de originele teksten gemaakt, die we thans nog gebruiken.

lectoren

Een goed georganiseerd systeem van lectoren, die met grote betrokkenheid hun taak opnemen, is hierbij een belangrijke succesfactor gebleken: het is dank zij deze mensen dat de betrokkenheid van de kerkgemeenschap in goede orde gebeurt. Ondermeer uit deze groep lectoren zullen later trouwens de gebedsleiders voortkomen.

kerkkoren

In de tachtiger jaren werd een parochiekoor gevormd onder leiding van Miel Huyghe en met Bob Vanstraelen als organist. Maar ook meester Wouters bespeelde af en toe het orgel en begeleidde het koor.

Het parochiekoor kende heel wat dirigenten. We herinneren ons Gust De Groof, Vic Meeus, André Hoet. Enkele parochianen verzorgden ook de uitvaartvieringen met aangepaste liederen.

Het huidige Sint-Maartenskoor ontstond als gelegenhedskoor voor de inhuldiging van pastoor Michielsen in 1991 omdat er op dat ogenblik geen koor actief was. Tha Decock nam het initiatief om stemmen te ronselen en Gust De Groof aan te klampen met de vraag om de zangers te dirigeren. Een goed jaar later ontstond daaruit een parochiekoor onder de naam Sint-Maartenskoor. Gedurende 15 jaar luisterde dit koor de vieringen op, deskundig gedirigeerd door Gust De Groof en begeleid door verschillende

organisten. Het koor verzorgde verschillende kerstconcerten, en een kern ervan trok ieder jaar, uitgedost als Driekoningen, door het dorp om geld in te zamelen voor het goede doel.

In 2007 gaf Gust de fakkel door aan Bie Dens. Onder haar impuls zong het koor niet alleen tijdens de vieringen in Halle maar zorgde ook voor samenzang in diverse rusthuizen. In 2012 legde zij het dirigentstokje neer.

Het Sint-Maartenkoor is thans ijverig op zoek naar iemand die vakkundig de stemmen kan coördineren en met ritmische gebaren koor en gemeenschap tot samenzang kan aansporen.

Onze parochie kende ook een koor van vrijwilligers die de uitvaartdiensten muzikaal verzorgden. Verder luister(d)en de Halse koren "de Notenkrakers" en "Cantemus novum" bij gelegenheid de eucharistievieringen op.

speciale vieringen

In de loop van de jaren is de betrokkenheid van de gelovigen bij de vieringen ook verhoogd door bijvoorbeeld de vieringen die verzorgd werden door de diverse verenigingen, door jeugd- en kindervieringen, door de herdersstoet en jongerenmis op kerstavond, opgeluisterd met muziek en zang van de Notekrakers en gelegenhedsembles, Plus-13 jeugdvieringen, ... allemaal kansen tot meewerken en samen vieren.

openluchtmis

Er bestond, zoals hoger geschreven, een processie die uitging rond Sacramentsdag (tien dagen na Pinksteren). Omdat het steeds moeilijker werd deze processie te organiseren – en om anderzijds toch éénmaal per jaar een religieuze activiteit in open lucht te houden – werd de gedachte gelanceerd om de parochie in een 9-tal wijken te verdelen, die elk om beurt zouden instaan voor een Openluchtmis rond deze periode (einde mei-begin juni). De eerste keer was dat in 1981, op een weide aan de Lage Weg. Mensen herinneren zich trouwens nog dat deze viering startte met een kleine optocht – “processie” – van de catechese kinderen.

Sindsdien is dit mooie initiatief jaarlijks doorgegaan, tot vreugde van de wijken die hieruit vaak een lokale wijkwerking opstartten.

mariahulde in mei

In diezelfde periode werd ook de huidige vorm van Mariahulde aan de talrijke kapelletjes van onze parochie uitgewerkt: een stijlvol gebed, enkele liederen, een lezing,... bij een mooi versierd kapelletje, alles verzorgd door de omwonenden.

catechese en vorming

vormsel- en doopcatechese

Niet alleen in de liturgie kregen leken taken toegewezen, ook in de catechese gebeurde dit.

Waar tot het jaar 1976-77 de vormselvoorbereiding klassiek gebeurde door de pastoor en door zuster Begga, werd in 1977 een groep leken aangesproken, die in gezinsgroepjes en gezamenlijke bijeenkomsten de jongens en meisjes voorbereidden op hun vormsel.

Pioniers van het eerste uur waren Karl en Paula Van Elsen, Leo en José Vander Eycken, Bric (Alberic!) en Gusta De Koninck, Simon en Suzanne Vermeylen, en zuster Begga – terwijl Gust en Leona De Groof de muziek onder handen namen. Ook hier kreeg het goede voorbeeld opvolgers, en kenden we boeiende jaren van vaste catechese-gezinnen die dit engagement voor meerdere jaren opnamen.

We vermelden de namen die we terugvonden: Staf en Lidy Daems, Raf en Rosa Krols, Bob en Erna Van Straelen, Frank en Mimi De Schutter, Frank en Marleen Van Gastel, Bombay????, Jef en Maria Van Hooghten, Jan en Denise Clerinckx, Jan en Chris Strijckers, Luc en Rita Gijssels, Marc en May Vervoort, ...

Toen in 1998-99 op de vraag naar een vormsel op latere leeftijd van hogerhand geen duidelijk antwoord kwam, werd de formule van vaste catechese-gezinnen geleidelijk aan vervangen door een werkwijze waarbij ouders van kinderen, die dat jaar gevormd worden, instaan voor de uitwerking van de voorbereiding, zowel in de kleine groepjes als in de gezamenlijke bijeenkomsten.

Voor de doopselcatechese was het wachten tot 1989: vanuit de toenmalige dekenij Malle kwam het initiatief om hier ook een ploeg doopselcatechisten per parochie te vormen, die de ouders van de dopelingen zouden bezoeken in voorbereiding van de toediening van het sacrament. Hierop gingen Yvonne Maryens, May **Van Menxel**, Hilde Tuerlinckx en Ghislaine De Crits aan de slag om de jonge vaders en moeders te informeren en te helpen bij de voorbereiding van het doopsel van hun kindje.

andere vormende initiatieven

Ook naar de volwassenen toe werden regelmatig vormingsinitiatieven georganiseerd. Zo kenden we – einde periode 1970/begin jaren 1980 – de “Geloofsdagen”, waarop paters Montfortanen (Pater Fransen herinnert men zich nog) onze gemeenschap over de nieuwe inzichten in onze geloofsbeleving kwamen vertellen.

Vanuit de parochie – soms in samenwerking met de dekenij of later de Federatie – kwamen zo diverse sprekers naar Halle. Merkwaardige herinneringen blijven we behouden aan Pater Tilleman (1990, over “Geloven vandaag ... een uitdaging”), Zuster Leontine (1993, over “Palliatieve Zorgen”), Geert Fierens (1995, parochieavond), Paula Bemelmans (1996, “Kamiano”), Pater Busschots (??), Ronald Sledsens (2005, “God, wat hebben we elkaar veel te vertellen”), ...

Zorg, ondersteuning en solidariteit

ontmoeting

De vereniging die ontstond uit de Bonden van het heilig hart en die later zorg voor bejaarden en zieken op zich nam. Ze kreeg een nieuwe naam: “**Ontmoeting**”.

In het begin werd elke maand een zieke, bejaarde of eenzame bewoner van Halle bezocht, maar na enkele jaren werd een andere formule bedacht. Steeds dezelfde persoon bezocht dezelfde “klant”! Dat schept een speciale band en men leert er ook de noden van de mensen beter kennen. Tegenwoordig zijn er echter zoveel 75-plussers in onze parochie dat ze niet meer allemaal kunnen bezocht worden. De bezoeken gebeuren nu bij de tachtigste verjaardag!

katholieke vereniging voor gehandicapten

De vereniging werd na de tweede wereldoorlog in Antwerpen opgericht als de *Katholieke Vereniging van Gebrekkigen en Verminkten* (KVG). De oorspronkelijke naam refereerde naar de vele oorlogsslachtoffers. In 1966 werd de naam aangepast naar de huidige doelgroep. De KVG is de vereniging in Vlaanderen voor personen met een handicap die streeft naar kwaliteit van bestaan en naar een inclusieve samenleving waaraan

mensen met een handicap evenwaardig kunnen deelnemen.

Oorspronkelijk werkte de afdeling van Zoersel samen met deze van Malle. Maar 35 jaar geleden werd besloten om als onafhankelijke afdeling verder te gaan, omdat de Zoerselse groep te groot werd. De "stichters" Walter Van Bouwel, Walter Vochten en S. Smolders staan nog altijd aan het roer, samen met enkele "nieuwkomers".

wereldwijde solidariteit: mokambi

Vroeger kenden heel veel parochies jonge mannen en vrouwen die pater, broeder of zuster werden en naar de missies trokken en die gesteund werden vanuit de dorpsgemeenschap waar ze opgroeiden.

In de jaren zestig ontstonden in Vlaanderen de acties Broederlijk Delen en 11.11.11, die ook in Halle met lokale initiatieven werden ondersteund.

Maar vanuit onze parochie is er nooit een dorpsgenoot als missionaris naar de missies vertrokken, waarmee een persoonlijk contact kon worden opgebouwd. Enkele inwijkelingen staken daarom, begin tachtiger jaren, de koppen bijeen om toch op een of andere manier vanuit christelijk perspectief aan ontwikkelingssamenwerking te doen.

De familie Kint had een schoonbroer die al jaren in Congo actief was. Lieve Wouters, Miel Kint en Lionel Vandenberghe gingen in 1988 ter plekke in Kikwit een "kijkje" nemen welke vormen van samenwerking er mogelijk waren. Tegenwoordig spreekt men van een "inleefreis". Zo ontstond de werkgroep "Mokambi", met het doel de Congolese mokambi's van het bisdom Kikwit te ondersteunen. Een mokambi is een leek die de volle verantwoordelijkheid draagt voor een parochie.

Gedurende meer dan 25 jaar werd een nauwe band opgebouwd met verschillende parochies van het bisdom Kikwit (de grootte van de provincie Antwerpen). Vele Hallenaren dragen financieel bij om de mokambi's ter plekke te steunen. Verschillende van hen maakten tijdens hun bijscholing in Brussel van de gelegenheid gebruik om een bezoek te brengen aan Halle en in de kerk over hun werk in Congo te vertellen. Het driemaandelijks tijdschrift "Mokambi" draagt als ondertitel "een beetje beter nieuws uit Afrika". Het tijdschriftje wordt telkens ook in het Frans vertaald en naar Kikwit opgezonden.

Verenigingsleven

klj

In de jaren twintig van de vorige eeuw ontstond de nood om naast de volwassenenwerking voor land- en tuinbouwers, ook een beweging op te richten voor de jonge boeren en boerinnen. Zo ontstond in 1927 de BJB, de Boerenjeugdbond, de voorloper van de KLJ.

In Halle werd twee jaar later een lokale afdeling voor de meisjes opgericht. In 1947 kwam er tevens een afdeling voor de jongens. In 1965 veranderde de naam BJB in KLJ. In 1985 fuseerden de twee afdelingen en vormden samen één groep.

Niet alleen de naam veranderde in de loop der jaren maar ook de doelgroep. De KLJ richt zich nu niet meer alleen op de jongeren die zich toeleggen op de land- of tuinbouw. Alle kinderen en jongeren, ongeacht hun afkomst of woonplaats, zijn thans vanaf de leeftijd van zes jaar welkom bij deze vereniging.

In 2000 kende de beweging een nieuwe impuls. Omdat er praktisch geen leden meer waren jonger dan 12 jaar blies het bestuur met succes nieuw leven in de groep “de Kleppers”. Het ledenaantal verdubbelde bijna! Er kwam ook een nieuwe leeftijdsgroep bij, zodat heden ten dage de KLJ vier leeftijdsgroepen telt: Beiren (+16), Tijgers (-16), Freggels (+9) en Kleppers (-9). Hiervoor staan 16 enthousiaste leiders en leidsters wekelijks paraat, bijgestaan door een volwassen begeleider.

Een jeugdbeweging heeft natuurlijk ruimte nodig om binnen te spelen. Toen in 1991 de gronden aan het Sniederspad werden verkaveld moest de KLJ een ander onderkomen zoeken. De afdeling verhuisde achtereenvolgens naar de oude voetbalkantine en de lokalen van de volleybal om tenslotte, gelet op de groei van onze beweging, te opteren voor de bouw van een nieuw lokaal. De werken werden gestart in 2005 en in januari 2006 werd de nieuwe blok geopend. Het resultaat mag gezien worden en onze leden zitten in de winter warm en droog

Sinds 2005 is KLJ-Halle ook een “wimpelgroep” rijker. Bij het wimpelen wordt er met een kleine lichte vlag op muziek gezwaaid. Elke zomer nemen de wimpeliers(sters) het op tegen ander KLJ 's van over heel Vlaanderen en dit op een aantal feesten.

Vandaag telt de KLJ-afdeling 141 leden.
In 1993 werd er gestart met een oud-KLJ-werking.

landelijke gilde

De Landelijke Gilden zijn gegroeid uit de Boerenbond.

Op 20 juli 1890 werd te Leuven de Boerenbond gesticht. Het opzet was, aldus de statuten van 1890, *“door het behartigen van de godsdienstige, sociale en economische belangen van zijn leden, een christelijke en machtige boerenstand bekomen”*... Er was toen een grote nood aan kennis en nieuwe inzichten op het platteland voor de landbouw.

De organisatie Landelijke Gilden zag het levenslicht in 1972. Op lokaal niveau betekende dit het einde van de boerengilden. Onder de kerktoeren werden lokale afdelingen opgericht die luisterden naar de

naam ‘landelijke gilde’. Ze richtten allerlei sociaal-culturele activiteiten in voor alle bewoners van het platteland. De boeren waren opgedeeld in aparte bedrijfsgilden per tak: melkvee, varkens, kippen, landbouw.

Ook in Halle ontstond toen een afdeling van de Landelijke Gilden, die na de hoogmis vergaderde in café De Klok.

Op dit ogenblik telt de Landelijke Gilde van Halle een 70-tal leden, die de noodzaak voelen om op te komen voor het behoud van het platteland en de open ruimten binnen de gemeente.

k v l v

KVLV-Halle (Kempen) is gegroeid uit de parochiale boerinnengilde in 1925. Nationaal bestond de vereniging sinds 1911. De gilde telde in het begin een zestigtal leden dat snel aangroeide tot een honderdtal. Per jaar werden een vijftal voordrachten gegeven met als doel de boerinnen wat bij te brengen wat betreft hygiëne, gezondheid, kinderverzorging, voeding en huishoudelijke taken. Het was zowat een verlengstuk van de school, want vanaf 14 jaar waren de meisjes niet meer schoolplichtig en moesten ze blijven werken op de boerderij. Anderzijds was er de bezorgdheid om de jonge vrouwen christelijke waarden te blijven meegeven.

Het was de enige vorm van ontspanning die de “moeders aan de haard” hadden. Daardoor waren er veel vrouwen aanwezig. In elke bijeenkomst werd er gezongen, allemaal Vlaamse liederen met telkens een lied voor Onze-Lieve-Vrouw, de patrones van de Boerinnengilde.

De jaarlijkse feestvergadering (teerfeest) viel rond Lichtmis, met een misviering, een lof en een feest met koffiekoeken, toneeltjes, een tombola, met verloting van een Lourdesreis.

Maar de tijden veranderden.

Er waren steeds minder boerinnen en meer buitenhuiswerkende vrouwen. Daardoor werden de vergaderingen van de zondagnamiddag naar de avonden tijdens de week verplaatst. Ook het programma werd aangepast. Het puur religieuze karakter van de vereniging veranderde en men richtte zich met een

open blik naar de wereld met de vele mogelijkheden tot zelfontplooiing van de vrouw. Voortaan heette de organisatie "Katholiek Vormingswerk voor Landelijke vrouwen".

De thema's van de samenkomsten veranderden: relatie man/vrouw, vrouw of ouder of ouder/kind, straffen en belonen van kinderen, enz. En verder: turnlessen, loopinitiatie, linedance, energetics, fietstochten. Maar ook kooklessen, bloemschikken en nu opnieuw breien en naaien! Daguitstappen, met meestal een cultureel doel, zijn in trek. Sinds 1991 worden buitenlandse reizen georganiseerd.

In de loop der jaren is het ledenaantal sterk geslonken. Er komen steeds ouderen en die vinden meer hun gading bij OKRA, die de activiteiten overdag organiseren en niet 's avonds.

okra

Door de stijging van de levensverwachting en het aantal , dat nog actief waren, ontstond in de jaren vijftig de nood aan een vereniging die activiteiten verzorgde voor deze groep van de maatschappij. Zo werd op 6 oktober 1958 in Halle de Kristelijke Bond van Gepensioneerden (KBG) opgericht.

Vrijwilligers zorgden ervoor dat de mensen gezellig konden samenkomen in een mooi versierde zaal om te genieten van een lekkere maaltijd. Uitstappen met de autocar werden georganiseerd, een koor

werd opgericht om zangnamidagen te verzorgen, kaartnamidagen en fietstochten werden geprogrammeerd.

In 2007 veranderde de naam KBG in OKRA (Open Kristelijk Respectvol Actief), en werd het programma dat zijn deugdelijkheid had bewezen nog uitgebreid met vakantiereizen, dansen, petanken, knutselen en het bijwonen van voordrachten. Ondertussen was ook Halle in de ban van het digitale tijdperk en mochten ook de computerlessen niet ontbreken.

harmonie sint-martinus

In 1953 kreeg Frans Wouters te horen dat een Waalse muziekvereniging al haar muziekinstrumenten voor een prikje van de hand deed.

Hij meldde dit onmiddellijk aan Flor De Feyter, want samen waren zij al hardop aan het dromen geweest van een eigen Halse harmonie en dit zou wel eens het geschikte moment kunnen zijn om hun droom te verwezenlijken.

Er werd dan ook niet getwijfeld: de instrumenten werden aangekocht en Flor stelde zijn zaal ter beschikking als repetitielokaal waar dan wekelijks een vijftigtal enthousiaste dorpsgenoten kwamen oefenen onder leiding van "muziekmeester" Juul Wouters. Alfons De Rijdt werd gekozen als eerste voorzitter van de vereniging die onze patroonheilige als naam zou dragen.

Op 13 december 1953 werd de harmonie van Halle officieel geregistreerd als "Harmonie Sint-Martinus".

Het jaar daarop gaf Juul Wouters het dirigeerstokje door aan Theofiel Van der Stappen, waarna dit nog een paar keer gebeurde, Louis Stuyts (1959-1962), Emiel Huygen (1962-1966) tot in 1966 Lierenaar Eduard Wuyts werd aangetrokken om de muzikale leiding op zich te nemen. Eduard werd de volgende 40 jaar de vaste dirigent en zelf voelde hij zich hier ook zo goed dat hij ondertussen Hallenaar is geworden. In 2006 zette hij zich als muzikant tussen de saxen en werd Patrick Van de Voorde de nieuwe dirigent.

Sinds het ontstaan wisselde ook de samenstelling van het bestuur. Volgende voorzitters volgden Alfons De Rijdt op: August Jacobs (1955-1963), Albert Van Overloop (1963-1965), Julien Lepage (1965-1969), Pol Poppe (1969-1989), Jos Gysels (1990-1995), Staf Van Rooy (1995-2001) en vanaf 2001 tot op heden Peter Vandewal.

Voor de wekelijkse repetities op vrijdagavond moest er in de loop der tijden af en toe ook een nieuwe stek gevonden worden. Na de zaal bij Flor De Feyter werd achtereenvolgens geoefend in de raadzaal van het oude gemeentehuis, zaal "De Warande" bij Mit en Jaak Smits, zaal "Schuttershof" (nu smederij J. Van Looveren) en van 1982 tot 2003 in een lokaal in de Martinusstraat, ter beschikking gesteld door Johnny Mariën.

Na een heuse "bouwcampagne", met verkoop van bouwkaarten, uitgave van bouwaandelen en aantrekken van bouwspansors, werd in 2002 gestart met het bouwen van een eigen repetitielokaal in de Lotelinglaan. Na een dik jaar van noeste arbeid door muzikanten en vrijwilligers, werd op 27 maart 2004 zaal "Elite" plechtig geopend en ingezegend als thuishaven van de dan ondertussen 50-jarige "Koninklijke Harmonie Sint-Martinus Halle-Kempen vzw".

davidsfonds, afdeling halle-in-de-kempen

Het Davidsfonds werd in 1875 opgericht als deel van de ontluikende Vlaamse beweging en genoemd naar de Leuvense hoogleraar kanunnik David.

Vijfendertig jaar gelden besloten een aantal geboren en getogen Hallenaren, samen met enkele inwijkelingen, een afzonderlijke afdeling van het Davidsfonds op te richten. Enkele Hallenaren waren al lid van de afdeling Sint-Antonius. Maar na de "fusie-operatie" van de gemeenten werd gekozen voor een nieuwe afdeling "Halle-in-de-Kempen" om cultuur in een aangename en sociale context dicht bij de mensen te brengen.

De basisprincipes van het Davidsfonds, "voor godsdienst, taal en vaderland" worden tot op vandaag gerespecteerd, uiteraard met een geactualiseerde inslag: christelijke inspiratie, Vlaams en sociaal engagement. De nieuwe afdeling stond ook aan de wieg van de "Hallefeesten", de 11-juli-vieringen, de Mokambi-werkgroep.

Na 35 jaar kan de afdeling een indrukwekkend palmares van activiteiten voorleggen. De toenmalige nieuwe bisschop van Antwerpen, Mgr. Danneels, kwam spreken, naast o.a. Phil Bosmans, Ward Bruyninck, Wim Thys, Rik Torfs, Gaston Durnez, Hugo De Ridder en een hele reeks andere bekende figuren. De jaarlijkse daguitstappen staan bekend als toeristische en culturele voltreffers. Het DF organiseerde, fietsrally's, zoektochten, kleinkunstavonden (de Frivole Framboos, Vier op een rij, Louis Verbeeck, Dirk Denoyelle, Willem Vermandere...) kookcursussen,... Het Davidsfonds was op de gemeente werkelijk een pionier. Verschillende merkwaardige tentoonstellingen werden georganiseerd. Heel wat actuele maatschappelijke thema's kwamen aan bod: armoede, Islam, Jodendom, Koerden, Arabische Lente en natuurlijk ook de Vlaamse problematiek.

En, wie herinnert het zich nog... ? Op de allereerste vrije radio "Omega" verzorgde het DF een veel beluisterd programma onder de titel "David en Fons"
!

kerk vandaag ... op tocht naar morgen

Vandaag worden we uitgenodigd om op onze eigen manier samen Kerk te zijn. Rond de toren van onze vertrouwde Sint-Martinuskerk, maar met een blik die door het tijdsbeeld van morgen bepaald wordt. Dus met een grote openheid: naar andere gelovige gemeenschappen, naar de brede wereldgemeenschap. De vraag die we aan elkaar stellen is "Hoe kunnen christenen vandaag levende gemeenschappen vormen en een meerwaarde betekenen voor de samenleving?". We kunnen en moeten niet meer alles doen wat we vroeger deden: dit is waardevol, en moet in de herinnering gekoesterd worden, maar we beseffen dat de tijden veranderd zijn. Belangrijk is dat wij op een geloofwaardige manier van Jezus Christus en het Evangelie blijven getuigen, in, vanuit, door en met onze levende geloofsgemeenschap ter plaatse in Halle... Met de inzet van iedereen, elk volgens zijn of haar eigen talenten.

De plaatselijke parochies zullen dan kunnen blijven bestaan als geloofskernen in elk dorp, rond elke kerk. Daarom is het belangrijk dat de plaatselijke kerkgebouwen in ere worden gehouden, en ontmoetingsplaats voor de gelovige gemeenschap kunnen blijven. Een Parochieteam zal de verantwoordelijkheid dragen, en een priester zal regelmatig onder ons zijn om voor te gaan in eucharistievieringen en woorden van geloof en bemoediging te spreken. Maar vooral vergt dit de blijvende aanwezigheid van een overtuigde groep mensen die zich samen hiervoor willen inzetten.

Deze plaatselijke geloofskernen zullen in grotere samenwerkingsverbanden ervoor zorgen dat onze parochie concreet heel veel kan betekenen voor de mensen die hier wonen, maar ook dat zoveel mogelijk mensen bij het parochiegebeuren kunnen betrokken worden. We realiseren ons immers dat parochie niet alleen zal zijn "wat de Kerk voor ons doet", maar evenzeer – en wellicht in de toekomst nog meer – "hoe wij samen Kerk zijn".

Dat willen we laten voelen vanuit ons GEMEENSCHAPSLEVEN: verenigingen die mensen uitnodigen om op een zinvolle manier aan cultuur, algemene vorming, ontspanning, sociaal werk te doen en daarbij hun christelijke overtuiging laten klinken.

Dat zal zichtbaar blijven in de LITURGIE: wanneer onze plaatselijke gelovige gemeenschap biddend en vierend samenkomt, zal zijn voedsel en inspiratie vinden om als plaatselijke kerkgemeenschap – verbonden met de Heer – te leven.

Dat zal hoorbaar zijn in de VERKONDIGING: gelovige mensen zullen aangespoord worden om hun kennis en inzicht aangaande de evangelische boodschap steeds weer te verdiepen en bij te werken.

Dat zullen we ervaren in de DIENSTBAARHEID: christenen nemen de zorg voor medemensen écht te harte, vanuit de oproep van de Heer, als bouwsteen voor een hartelijke samenleving.

Een nieuwe geest, een nieuwe inspiratie, een nieuw elan zal groeien. Het wordt – mede als wij op de inzet van velen mogen rekenen - een levendige tocht, waar we nog veel vreugde zullen aan beleven.

Daarom citeren we graag uit de slotgedachte die onze Bisschop, Johan Bonny, in zijn recent gepubliceerde visietekst meegeeft:

Als christelijke gemeenschap willen wij meewerken aan de opbouw van een samenleving waarin burens elkaar verstaan, jongeren met elkaar opschieten, gemeenschappen elkaar wederzijds verrijken, gelovigen en ongelovigen respectvol met elkaars gewetensvrijheid omgaan.

Als kerkgemeenschap hebben wij iets nieuws om van te leven en om van te getuigen. Die nieuweheid is niet alleen voor ons bestemd. Het Evangelie is blijde boodschap voor alle mensen en voor heel de samenleving. Als een 'gemeenschap van leerlingen' mogen wij daartoe bijdragen. Om Paulus te parafraseren: het is tijd om wakker te worden, het ontbijt staat klaar en een nieuwe dagtaak wacht.

Trouwens: aan het meer van Tiberias, op een frisse ochtend kort na Pasen, is voor de vissers alles opnieuw begonnen. Aan de oever van het meer stond de Heer op hen te wachten en "toen ze aan land waren gestapt, zagen ze dat er een houtskoolvuur was aangelegd, met vis erop en brood ernaast...".

Zo gesterkt door de Heer mogen we verder hoopvol uitzien naar een mooie toekomst voor onze parochie